

## A Szemle tisztelt olvasóihoz.

Lapunk programját egy év óta annyiszor ismételtük már, hogy igazán fölösleges volna azt itt újra szóba hozni, ha nem lenne az év vége most, mely oly nagyon döntőleg hat minden lapvállalatra.

Napilapjaink legnagyobb része szakértelemmel, a magyar olvasóközönség igényeihez mértén vannak szerkesztve, s így azok nálunk igazán megnehezítik ma a hetilapok fönnállhatását.

A viszonyokat ismerve, hosszas megfontolgatás után vállalkoztunk a Szemle megindítására. De valamint vállalatunk megindításakor egy év előtt, aképen ma is bátran kijelentjük, hogy a Szemle programjának megfelelőleg szerkesztve, igen jelentékeny hézagot pótló olvasmány.

Ma már úgy szerkesztjük, s ezután még inkább.

Napilapjaink ugyszólván, kivétel nélkül pártlapok. A legtöbb napilap nem közöl olyan dolgokat, a melyek pártszempontból elhallgathatók, minek folytán 8—10 napilapot kellene jártni és végigolvasni azon előfizetőnek, a ki minden jelentékenyebb eseményről objektivitással irt közleményt akarna olvasni.

A Szemle nem lévén pártlap, minden fontosabb eseményt teljes objektivitással közöl.

Tekintettel arra, hogy vagyonosabb előfizetőink legnagyobb része több lapot is jártni, mi a Szemleben nem fogunk apróbb részletekig közölni a napisajtóban előforduló kevésbé érdekes eseményeket. Azonban igen nagy tekintettel leszünk arra, hogy semmi jelentékeny dolog ismertetése ki ne kerülje lapunk hasábjait és mindig arra törekszünk, hogy a hazai és külföldi eseményekről oly hű és kimerítő képet nyujtsunk, hogy tiszta tájékozást nyerjenek mind amaz olvasóink is, kik esetleg elfoglaltság vagy kényelmi okokból nem szoktak igen sok lapot végigolvasni

Régi és szép szakértelemmel szerkesztett hetilapunk a Vasárnapi Ujság s az ezután megindult Ország Világ nem ilyen modorban vannak szerkesztve s mi már ezért is szükségesnek tartjuk a Szemle létezését.

A Szemle sokoldalú közlönye kíván lenni a legintelligensebb közönségnek. Férfiak, hölgyek és a család ifjabb tagjai is élvezhetik a Szemle változatos és választékos tartalmát.

Társadalmi rovatunk a korszerű eszmék megvitatására nyitott tért intelligen-

masabb osztálya, a szellemi, vagyoni és születési arisztokrácia, a magyar nemeség, a derék gentry minden tagja tudomásul veszi lapunkból.

Már ezen okoknál fogva is elmaradhatlannak tartjuk közgazdasági rovatunkat, melyet csakis a fontosabb gazdasági kérdések megvitatására és a jelentékenyebb gazdasági új eszmék közlésére szántunk.

Szépirodalmi rovatunkat leginkább a magasabb hölgyközönség szives figyelmébe ajánljuk és kérjük azt általuk is, saját osztályunk tagjai által irt közleményekkel érdekesebbé és gazdagabbá tenni.

Sportrovatunkban a lóversenyügy és a vadászat, lövészet, horgászat, továbbá az atletika, a hasznos és mulattató testgyakorlat minden neme képezi lapunk főfigyelmi tárgyát.

Nem mulaszthatjuk el itt hangsúlyozva kijelenteni, miszerint a vadtenyésztés és vadászat, továbbá lövészet népszerűsítése, azaz annak mikénti keresztülvitele képezendi legfőbb törekvésünket.

A vadtenyésztést és okos óvást fontos közgazdasági okokból, a vadászatot és lövészetet a nemzet harczképességének, e férfiúi és a katonai főfeltételek előmozdítása végett oly mértékben kívánjuk kultiválni itt, miként azt eddig egy lap sem tette.

Az atletika népszerűsítésének módjait előadva, mindig nagy sulyt kívánunk

fektetni arra, hogy a szórakozást, a mulatságot, mennél inkább párosítsuk a haszonnal.

Hazánkban oly kevés a tüzoltó-egyletek száma, hogy azokat még megtízszerezve is keveselhetnénk. Szent kötelességünknek tartjuk lapunkban a tüzoltói intézményt a legfőbb figyelemre méltatni, és elkövetni mindent arra, hogy ne legyen egyetlen kis község, pusztá vagy rendezettebb gazdaság e hazában, hol a milyen olyan, de bármily kezdetleges



ZICHY JENŐ GRÓF.

ciaánk színejavának, kiknek becses közreműködéséről már ma biztosítva vagyunk. Ily dolgok közlésére alig is lehet háladosabb tér ma a Szemle hasábjainál, hogy ha tekintetbe vesszük amaz óriási horderejű körülményt, mely szerint lapunk olvasóinak zöme, az ország vagyonosabb, legelőkelőbb közönségének ugyszólván összességéből áll.

Ha a Szemleben egy praktikusabb eszmét vetünk fel, úgy azt a kivitelre legalkalmasabb, vagyis az ország leghatal-

tüzoltó társaságocskát ne létesitenénk. Hisz a tüzoltói teendők gyakorlása testedző, ügyességet fejlesztő sport, s veszély esetén olyan fontos intézmény, mit csak barbar nemzet hagyhat figyelmen kívül.

Ily nemes és hasznos czélokot tüztünk ki az új évre. Adja Isten, hogy sikerüljenek terveink, hogy legjobb tehetségeinket támogassa s céljaink kivitelét ezzel lehetővé tegye hazánk előkelő közönsége.

Midőn a Szemlét egy év előtt megindítottuk, sok oly dolgot akartunk, mit az összetartás hiánya és a kezdet nehézségei nem engedtek. De nem csüggedtünk el, biztunk és ma merjük remélni, hogy kevés lesz az intelligens és hazafiasan gondolkodók közt ez országban, ki fontos vállalkozásunk előmozdítását megkönnyíteni elmulasztaná.

### Gróf Zichy Jenő.

A magyar társadalmi kulturáuk kérdése hetek óta nyilvános vita tárgyát képezte közelebb mind az országgyűlésen, mind a sajtóban. Igen sokan hibáztatták a társadalmat, hogy ez általában vagy csak erőlkimerülés folytán képtelen a mai nemzeti kulturczélok létesítésére. De a valódi okot senki se mondta meg, mely szerintünk abban áll, hogy a társadalom vezéregyéniségei közül igen kevesen vannak, kik a társadalmi téren az ingyenes működést és fáradozást, érdemes dolognak tartanak.

Bármely kis társulat működésének is első kelléke a lelkes vezérlés.

De valamint a társadalom mai gyengeinek egyike az, hogy mindenki rögtön meggazdagodni szeretne, úgy a kiválóbb egyéniségek ambíciója napjainkban abban kulminál, hogy egyedül korteskedés útján mint képviselő, azután miniszter vagy legalább is államtitkár stb. akarna lenni, szóval mindenki a husos fazekak felé vonzódik, s ezt elérve néhány alkalmi beszéd elmondásával megnyugtatva érzi lenni lelkiismeretét, kielégítettnek ambícióját; a ki pedig ezen vágyai és ambíciói netovábbját el nem érhetette, az duzzogva vonul vissza magánkörébe azon kishitű tudattal, hogy most már semmi teendője nincs a közpálya terén.

Az e részbeni kivételek közt kitünő helyet foglal el közéletünk egyik kimagasló egyénisége gróf Zichy Jenő, ki erőteljes férfikorának még csak kezdetén van bár, s jóllehet több mint két évtizedre kiterjedő közhasznú működése folytán neve a haza határain túl is ösmeretes. Mind a mellett hasznos dolgot vélünk cselekedni, ha a közpályán való működésén végig tekintve, azt egy összhangzatos képben akarjuk megismertetni.

Tagadhatlan, hogy korunk nem produkál oly szellem-óriásokat mint a kik a század elején oly számosan teremték, és Széchenyi vezérlete alatt később az állami és társadalmi átalakulás nagy művén fáradoztak; — kik hivatva voltak az állam nyolczszázados, már korunkhoz nem illő rozzant épületét — mely csak a fél milliónyi kiváltságos osztályt volt képes

befogadni — egészen lerombolni, s helyébe egy új, a jogegyenlőséggel felruházott 13 milliónyi lakosnak kényelmes otthonát képező nagy európai műveltséghez méltó palotát emelni.

Korunk feladata nem kevésbé fontos és sok tekintetben talán életbe vágó.

Nekünk a fél millió kiváltságos osztály gyámsága alól felszabadult, — a rögtönözve nagykorúsított 13 milliónyi társadalmat meg kell tanítanunk, hogy miként lehet és kell, hogy lakályos otthon rendezzen be magának az európai stílusban készült nagyszerű épületben.

Meg kell őt tanítanunk, hogy a ropant horderejű jogegyenlőségnek csak úgy van helyes értelme és értéke, hogy ha az azzal viszonylagos kötelességeket is — mely szerint a jogokkal felruházott egyén most már egész lételéért ő maga személyesen felelős — minden egyes egész erejéből teljesíteni iparkodik.

Jelesül pedig, hogy ezen kötelességek lényeges részét az értelmes szorgalmas munka és takarékoság képezik.

Hogy — mikép Trefort közelébb mondá — ha elveszni nem akarunk, ipart kell teremtenünk, mi azonban csak a fenti alapon, továbbá a népiskolák és ipariszkolák által létesíthető.

Igy fogva fel helyzetünket, — a mint helyesen lehet és kell, hogy felfogjuk, — el kell ösmernünk, hogy kevés számú jeleseink közt első sorban áll gróf Zichy Jenő, kiről méltán állithatjuk, hogy kora feladatának magaslatán áll.

Röviden szólva azt mondhatnók, hogy a tisztelt grófnak domináló jellemvonása a nagy ambíció, mit sokan nem tudnak neki megbocsájtani.

Ő nagy kedvelője ugyan a sportnak, de ezt nem tekinti életfeladatának, — ő nagy barátja bár a kedélyes mulatságnak, — de némely főúri körök időtöltései iránt, hol egy éjszaka egyesek ezreket elkártyáznak, s azután a nappal alvással töltik — semmi rokonszenvet nem érez magában.

Gróf Zichy Jenő a felvilágosodás, a haladás, a nemzeti műveltség azon lelkes törzskarához tartozik, kik a mindég nemes és fenkölt gondolkozású gróf Apponyi Alberttel élükön azon polgári hitvallást hirdetik, hogy ha a nemesség némely kiváltságait eltörölte is a törvény, de egyet még sem törülhetett el, azt, hogy a vagyonos vagy tekintélyes társadalmi állásuak azon érzettől legyenek áthatva, hogy nekik a társadalom és haza iránt ezzel aránylag nagyobb teljesítendő kötelességeik is vannak, hogy tehát ezen legszebb előjogot az illetőknek a mondott irányban minél számosabban és gyakrabban érvényesíteniük is kell.

Ilyen felfogású gróf Zichy Jenő mint arisztokrata és pedig nem csak szóval, hanem tettel is az. — Ő nem azt kérde, hogy nehéz-e a teljesítendő feladat, hanem hogy hol az alkalom, melyik azon kötelesség, a mi által ő tehetsége szerént is, ha kell főúri kényelme egész feláldozásával is hasznára lehet a közügynek, a hazának. — Az ő tetteinek rugója nem az, mikép az mondassék, hogy ezt vagy azt kitétte, hanem hogy az, a mit szükségesnek vél megtörténjék. — Ilyen természetűek az iparnevelés, az ipar gyakorlati terjesztése, az iparkiállítások, s a művészet

pártolása és emelése terén tett fáradozásai. És ha arisztokrata társainak többsége csak századrészben tenne is annyit mint ő, úgy sokkal kevesebb okunk lenne a köz-állapotaink iránt gyakran oly méltán nyilvánuló elégtelenségre.

Gr. Kreith B.

### Arisztokrata háztartások.

#### II.

Franciaország régi nemessége a mai köztársasági napokban nagyon alászállott, s a mai büszke arisztokrata nevek, melyek a Bourbonok híveinek névsorában szerepeltek mindig, ma már jobban feladták öröklött helyzetüket, mint az arisztokrácia női tagjai. A „toilette de monsieur le marquis“ ismert karrikaturája, mely egy előkelő külsejű ifjút ábrázol a padlászobában, szögletben törött ágygyal, a mint az ablakhoz támasztott háromszögletes tört tükördarab előtt fodorítja haját, teljességgel nem olyan tulzás, mint sokan hihetnék. A márkai ur otthon csakugyan különös jelenség, csodálatos vegyülete a bőkezűségnek és takarékoságnak. Szereti a fényűzést, pedig néha szükségét szenved. Szobája tele van műtárgyakkal, hanem szék csak egy van benne, az is törött. Alig van több, mint egy öltözet, de az a mi van, a legfinomabb szövetű s a legelegánsabb szabású. Egész élete merő ellenmondásokkal teljes, egyik véglet a másikat éri benne.

Nem rendelkezik bő jövedelem-forrásokkal s azért minden eszközt megragad, hogy azokat növelhesse. Napi élményeinek legkisebb mozzanatát is hiven följegyzí s számban tart minden lehetőséget, melylyel jelenét hasznosíthatja, a nélkül, hogy jövőjét kockáztatná. A büszke arisztokrata természetén a legjózanabb, legszámítóbb és legpraktikusabb gondolkozás épül fel. Szegénységében annyi kellem és könnyedség van, a mennyit nem ismer sem az angol lord öntelt jólléte, sem a magyar mágnás csillogó gögje.

A legkisebb alkalomadásra őszintén elbeszéli, hogy családja egyike a legrégebbeknek Franciaországban, s hogy két-három nemzedék előtt, mielőtt a 92-diki vörös sapkások elsöpörték nemzetsége kegyelt hagyományait, neve tisztelt volt az udvarnál. Elősméri, hogy a kék vér presztigeje sokat hanyatlott ama büszke napok óta s ünnepélyesen biztosít mindenkit, hogy rá nézve vége már az életben minden öröme, minden becsvágynak, hogy megaláztatása mélyebb, hogysem ki tudná fejezni szóval, de azért egy pillanat mulva dalolva végzi toilettejét, mintha minden a legjobb rendben volna.

Némely napokon rossz előérzetek gyöttrik, az egész életet fekete szemüvegen át nézi, és miért? — mert nem érkezett meg levele, melyben pénzt várt, rendes, szerény havi gázsiját. Erősen le van sújtva, szívfacsaró hangon beszél elhalt barátairól, megmérgezett ifjuságáról s szomorubbnál-szomorubb következtetésekre jut annál az oknál fogva, hogy levele elkészt a postán. Csakhamar azonban megtalálja magát. Kap egy játék kártyát, s a világon a legkomolyabb arccal vet magának jövendőt. Egészen föllélegzik, ha

látja, hogy a kártyák azt mutatják, hogy levele utban van feléje. Feláll, eldobja a kártyákat, kimegy kis előszobájába, hol reggelije készül s a jó szerencse hírére a szokottnál fényesebben állíttatja ki reggelijét.

Ez különben ugy is elég fényűző és gazdag. Husból, főzelékből, sajtból és gyümölcsből áll. Ragaszkodik azonban a maga „petite tasse“-jához is, és a világ minden kincséért sem mondana le róla. A hust törött tányérban szolgálják föl, s görbe vagy csorba villával és késsel lát hozzá, de a kávé csésze helyét foglalhatja a a leggazdagabb gyűjteményben is.

Szobájában a márki ur dohányozik is, de emberi szem nem látott fogai közt olcsóbb szivart, mint londreszt. Szivarvégeit azonban nem is dobja el. Minek gazdagitsa velök a párisi boulevardok üzérkedő szivarvég-gyűjtőit? Maga teszi félre gondosan, aztán apró kockákra vágva, elszívja pipában.

Általában a kicsiny dolgok iránt is nagy figyelmet szokott és szeret tanusítani. Mindig azon töpreng, miféle új methodusát találja ki a takarékoságnak. Otthon leveti kabátját és mellényét, s ha valaki ilyen pongyolában lepi meg, azzal vágja ki magát, hogy semmi sem rontja ugy a ruhát, mint az otthon viselés. A szövet összeroncsolódik és gyűrődik, a szín elfakul és megfényesedik, a gomblyukak elszakadnak, a gombburkolat pedig megkopik. Ő is szereti olvasgatni a maga pártlapját, melynek vezércikkeiből vigaszt és reményt merit a jövőre. Gyertyája közönséges faggyu, de a tartója valódi remekmű. Ő maga is, mellény és gallér nélkül is a született arisztokrata félreismerhetlen külsejével bir. Nem tagadja semmi el benne a márkit, még akkor sem, ha foszlott kézelőit ollóval egyengeti helyre.

Egyébiránt ne higyjük, hogy ő a társadalom számkivetettje. Ellenkezőleg, szívesen látott vendég a legelső francia családok házaiban. Szoros és benső barátságban él a legfényesebb nevek viselőivel; dominózik a Montmorency-ekkel, chartreuse-t iszik a Rohanokkal. Ott található mindig a Faubourg-Saint-Germain látogatott elfogadó termeiben, hideg és jó nevelésű udvariasság máza alá takarva mély megvetését a mai asszonyok iránt.

Bár természete a legbüszkébb értelemben vett arisztokratikus, azért magatartásában nem hiányzik bizonyos demokrata hajlam sem. Azokkal az alsóbb rendűekkel, kik vele érintkezésbe jönnek, barátságos és közlékeny. Alantasai bálványozzák is, és öreg cselédje, ki éveken át szolgálta már őt, ki minden gyöngeségeit kitanulta s ismerős jövedelmeinek kétes és bizonytalan természetével, mindezek dacára vonakodik őt elhagyni, s a legőszintébb szeretettel ragaszkodik hozzá. Másfelől azonban maga a márki is különös elnézésben és gyöngédségben részesíti a hü cselédet. Együtt beszélgetnek el arról a távoli jövőről, mikor a megújított Franciaország ki fogja tüzni újra a fehér lobogót, s az arany lilomok még egyszer fel fognak virulni az országban. És együtt térdelnek reggel és este a tömör feszület előtt is, mely a minden tekintetben arisztokratikus ágy lábánál csüng, kérve a jobb idöket.

S vajjon miben állnának ezek a jobb idök? Valamivel több pénz, több dicsőség, s a trónon egy Bourbon — király. A márki ur azonban nem akar zsarnokoskodni, ő valóban a leggyöngédebb, legszeretőbb ura lenne jobbágyainak, a mit el is lehet neki hinni, mert senki sem érezi jobban, mint a francia nemes, annak a jelmondatnak a parancsoló kényszerét, hogy: „noblesse oblige!“

Igy állítva egymással szembe az elszegényedett francia arisztokraczia mindkét nemü tagjait (mert francia fölfogás szerint nem is igazi arisztokrata, a ki nem szegény), látjuk bennök a közös vonásokat és látjuk a különbségeket, melyek, azt hisszük, mindenki előtt inkább a nő javára szólnak. Ugyanazon büszkeség több igazi méltósággal párosul a francia arisztokraczia nőtagjainál, mint a férfiaknál. Talán mert azokat megszoktuk könnyelműebbeknek ismerni, s mivel egy a radikalismus örve alatt minden lovagiasságot lábbal tapodó párisi boulevardszellem közülök választja legnagyobb előszeretettel pletyka-hajhászó „chronique scandaleuse“-einek tárgyait. Valósággal azonban a francia főrangú nő még kéte-sebb viszonyok közt is több komolysággal bírja fentartani társadalmi tekintélyét, mint a férfi. Kegyeletében a történeti múlt iránt több bensőség van, mint a férfiban. Mintha ösztönszerűleg érezné, hogy az ő kezében van letéve a jövő s őt illeti egy újabb nemzedékben mindazon hagyományoknak ápolása és fenntartása, melyek egykor fény és csillogó dicsőség forrásai voltak; ma azonban csak egy keserű öntudat néma fájaldalmát leplezik.

Nyáry B.

### Egy kis szeszély.

Mióta barátnője, a szép tanácsosnő, olajba festette arczképét Vastagh által, azóta Toronyiné ő nagyságának is ellenállhatlan vágya birni a magáét ugyanazon kézből. Bizonyos is, hogy a tanácsosnő azóta nagyon emelkedett értékben; oly emberek, kik azelőtt semmit sem hallottak róla, foglalkozni kezdtek vele. Csodálták fekete haját, fehér kezeit, szép termetét. Egész irigység tárgya lett a tanácsosné és épen azok, a kik legjobban megütköztek azon, hogy hogy lehet 3000 forintot kidobni azért, hogy valaki magát a vásznon lássa, odadták volna kis ujjokat is, csak hogy ily szerencsében részesüljenek. Legalább Toronyiné nem titkolta ezt, szenvedélyesen irigyelte barátnőjét s végtelenül sóvárgott hasonló diadalra, annyival is inkább, mert minden hiúság nélkül sokkal csinosabbnak, bájosabbnak és üdőbbnek érezte magát mint a tanácsosné, kit Vastagh nevetségesen szépitett. Lelkének e vágyát Toronyiné mindenkivel közölte, de hideg fogadtatásra talált. Férje, szokás szerint a szegénység miatt sopánkodott; apja felajánlott neki 400 frtot, azt hive, hogy ezzel kielégítheti vágyát, de azután hallotta hogy ily csekély összeggel még egy szobafestőnél sem léphet fel. Fivére és sógora egész szemtelenül tiz-tiz forintot ajánlottak e célra. Mindez nagyon busította, annyival is inkább, mert a tanácsosnő arczképe igen szépen lett elhelyezve egy kis salonban, megfelelő környezet köze-

pette. Véletlenül ekkor a leglelkőtelezőbb szolgálatkészséggel egy öreg nénye, a kire senki sem gondolt, meghalt és 3000 forintot hagyott neki. Diadalkiáltásban tört ki. Ez az ő arczképe! Anyósa ugyan lelkére beszélt, hogy jobb lenne e kis tőkét előnyösen elhelyezni, hogy ha majd a sors stb. stb., a többit már ugyis tudjuk. De Toronyi, ki feleslegesnek vélte boszantani az asszonyokat, mikor semmibe sem kerül kedvöket tölteni, nemeslelkűen megengedte, hogy neje tetszés szerint rendelkezék az összeg felől. Mi természetesebb, mint hogy ez meg szaladt azonnal a tanácsosnéhoz: „Kedvesem, vigyél azonnal Vastaghoz, itt van már az arczkép!“

A tanácsosné fölfejtette előtte őszintén a helyzetet.

— Kedvesem, ne akard ezt. Vastagh nem vállalkozik háromezer forint alól, s még akkor is, csak ha tetszik valaki neki. De ott van Busligethy, nagyon tehetséges fiatal festő s kétezerrel is megelégszik. Különben is az ő genreje megfelel arcznak. Te kissé légies, kissé gyöngéd vagy Vastaghnak. Busligethy finoman fog feldolgozni, egész nimfa, Diána, halhatatlan lélsz!

— Jobb szeretném Vastaghot, felelt Toronyiné.

— Istenem, nem akarom kritizálni, igaz, hogy nagy művész, de nézd ezt az állat! Sohasem volt az enyém ilyen. Éppen nem hizeleg. Ellenben Busligethy valódi varázsló. Akarod, hogy hozzá vezesselek?

— Ösmered?

— Még eddig nem, de majd megismerkedünk vele.

— De hogyan menjünk így, egyedül, bemutató nélkül? Mit mondanának rólunk?

— Eh! Majd elküldjük kártyáinkat. Nevevről, ugy hiszem, ösmer már s arczsined el fogja ragadni. Imádja az átlátszó arczsineket. A tanácsosné kalapot tett és beült Toronyiné kocsijába.

A midőn a művész lakása elé érkeztek, Toronyiné szíve erősen dobogott. Mit mondjanak? Milyen módon viseljük magokat? A tanácsosné beküldte kártyáikat és habozás nélkül belépett.

Egy kis terembe vezették őket s néhány pillanat mulva Busligethy belépett. A tanácsosné előkényen fogadta. „Ime Busligethy ur, mondá, tehetségének két kiváló bámulóját látja maga előtt, elég bátrak voltunk azt hinni, hogy szíves lesz megengedni, látogatást tennünk műtermében.

— Sajnálom asszonyom, vigasztalhatatlan vagyok, de senkinek sem mutathatom meg.

— Hogyan? Senkinek? Ez kár. Pedig azt mondták, hogy Felleghy bárónő arczképe igen sikerült, s én sok Felleghy bárónőt ismerek.

Busligethy, ki egyáltalában nem volt előkény, ismételte megtagadó válaszáat, nem látszva elérteni a mondat végét.

A tanácsosné, ki annál szeretetremélőbban mosolygott, így folytatá:

— Kétségkivül ki fogja állítani az idén Felleghy bárónő arczképét, nemde Busligethy ur?

— Nem állítom ki asszonyom.

— Igazán? Milyen kár. Barátnőm, Toronyiné ő nagysága nagyon szerette volna ha lefesti arczképét.

Toronyiné biborpiros lett, s míg Busligethy ráfüggesztette szemeit, érezte, hogy valamit mondania kell.

— Ugy van uram, szerettem volna, ha ön elfogadja...

Busligethy még mindig ránézett.

— Arcza eléggé megfelel nekem; igen, megfelel. Lesz szives levenni kalapját?

Toronyiné engedelmességedett és levette kalapját, míg a tanácsosné anyai gondoskodással a szalagokat oldotta ki.

Busligethy, ki már nem látszott törődni a tanácsosnéval, jövendőbeli modelljét mérgette. Némi szünet után megszólalt:

— Ugy van! Azt hiszem, tehetek valamit. Szerdán hozzá fogunk, pont három órákor. Aztán a tanácsosné felé fordult.

— Ő nagysága egyedül fog jönni. Nem engedhetem meg senkinek, hogy jelen legyen.

A tanácsosné örömmel távozott s mindenkinek elbeszélte, milyen lekötelező volt Busligethy és sikerült őt rábirnia, hogy Toronyinét fesse.

— Hiszen tudjátok, rendesen egy esztendeig kell őket kérlelni. De én ismerem már őket.

Toronyiné pedig ez idő alatt „ült.“ Előbb fehér ruhában mutatta magát Busligethynek, melyet külön e célra rendelt s 260 frt csekélységbe került, (varrónője esküdözött, hogy még a czérna árát sem keresi ki belőle). De e ruha a második ülésnél nem tetszett, s föl kellett cserélni valami vadgalamb színűvel, mely szintén nem sokkal került kevesebbe 300 frtnál. Azonkívül Toronyiné egész életmódját felforgatta az arczkép. Egész reggel pihent, hogy kimélje arczszínét; fél háromkor megfésülték, Busligethy emelt frizurát kívánt, s fölvette e célra készült ruháját. Két órán át hatalmasan unta magát, mert senki sem nyert bebocsáttatást a szentélybe s Busligethy nagyon keveset beszélt, még azt is alig engedte meg, hogy időnkint egyegy tekintetet vessen a vászonra, s midőn egy nap bátorságot vett magának félénken megjegyezni, hogy véleménye szerint az emelt hajdisz egészen megváltoztatja fizionomáját, olyan bosszus megvetéssel nézett rá, hogy csaknem föld alá sülyedt, s oly mosolylyal kért bocsánatot, mely egy tigrist is lefegyverezett volna. Igaz, hogy mindig vágya volt valamely nagy művész által lefestetni, de azért igen kellemetlennek találta ötven perc hosszáig fölemelve tartani karját, a nélkül, hogy mukkanna is. Időről-időre a tanácsosné megkérdezte, hogyan áll a dolog s ő egész elragadtatással válaszolt. Egyébiránt csakis erre az erőfeszítésre volt képes. Ülés végén félholtnak érezte magát s egyéb vágya sem volt, mint ponyolájába bujni s egész ebéd alatt oly álmos volt, hogy gyötrelmem volt nézni. Hanem az átkozott arczkép álmában is követte. Ha nappal valami olyast fedezhetett föl rajta, a mi tetszett, álmai rózsaszínűek voltak, ha pedig ellenkezőleg, akkor lidércnyomásokkal küzdött egész éjjel. Körülötte semmiről sem beszéltek egyébről, mint az arczképekről. Idézték, dicsérték, kritizálták a jó arczképeket, gyalázták, gáncsolták a rosszakat. Mindenki Busligethyhez akarta magát vezetetni s ketten-hárman is összevesztek szegény Toronyinéval, mikor ez kijelentette, hogy

az nem tőle függ, s Busligethy még férjének sem engedi, hogy elkísérje.

— Ez nem illik. Határozottan nem.

— Borzasztóan nevetséges.

— Ez a szegény asszony azt hiszi, hogy ő valaki, a miért Busligethy festi. Hát nem kaczagni való-e ez?

— Igaz, hogy szüksége van ily kitüntetésre, különben nem igen lehetne arczát megkülönböztetni másokétól.

Végre az arczkép elkészült és Busligethy felfüggesztette a tilalom-időt. Toronyiné vágyai teljesülésének tetőpontján állott és otthon ki merte e szót ejteni! remek! Biztosította férjét, hogy el lesz ragadtatva, s nem állhatott ellent a boldogságnak, hogy benyomásait a tanácsosnével is közölje. E napon még Vastagh híres arczképe is igen közönségesnek tetszett előtte. A kitűzött napon és órában az egész család a műterembe gyűlt, és hallgatva várakozott. Az arczkép megfelelő világításba volt helyezve s Toronyinét mutatta felfésült hajjal, tetejében egy gyémánt tűvel, piros ajkával, nedves szemekkel, ragyogó arczszinben, galambszin ruhája testéhez simulva, nyaka körül finom csipkék, hajában egy szalag, s két ujjja a csipkeredők közt veszve el, míg keze bájosan emelkedett ki. Toronyiné a meglepetés fölkiáltásában tört ki, olyan csinosnak találta magát, hogy képes lett volna megcsókolni érte mesterét. Hanem csak meglehetősen hidegen mondott köznapi bókákat hallott.

— Igazán szép!

— Pompás elrendezés!

— Milyen nagyszerűen sikerült a ruha színe!

— És ezek a csipkék! Valódi remek. S így tovább mintegy tíz perczen át.

Hanem mikor aztán a művész eltávozott, Toronyiné asszonynak a következő kritikához volt szerencséje:

— De hiszen kedvesem, kezdé a férj, ebben sohasem ismertelek volna fel. Ki tanácsolhatta, hogy így fésülködjél? Ez lehet akárki, de nem te.

— Az már igaz, folytatta az anyós, ez a kétezer forint rosszul volt elhelyezve. Az az ur igen csinos képet csinálhatott, de hogy a te arczképed legyen, arról szó sincs.

S rögtön karban reá a többiek.

— Én részemről semmit sem szólok, nincs hozzá jogom.

— Ha én a maga idejében láttam volna, rögtön figyelmeztettem volna, hogy a haj színe nagyon világos.

— Semmi sem kellemetlenebb, mintha ilyen módon hizelegnek az embernek.

Toronyiné még mindig jónak tartotta és ragaszkodott ahhoz, hogy arczképe nagyon talál. Világos, hogy férjek és anyósok nem tudnak ily dologban ítéletet mondani. A családban azt szeretik, ha a képen a ránczokat is meg lehet számlálni. A jó barátnőket már ismeri az ember. Elhatározta tehát Toronyiné, hogy az igazság természetes szavát hallgatja meg, s akkor örül majd diadalának. Elhozatták az arczképet s felakasztották a szögre, mely már rég várt reá. Aztán elmentek a Bibi, egy ötéves kis, kék szemű és csintalan kedvű fiucska után, ő volt hivatala végső bírálatot mondani a vitás ügyben. Toronyiné oda állította a kép elé, nézze

meg jól s mondja meg szép-e? Bibi csak nézte, nézte, s egészen kielégítve intett, hogy tetszik neki.

— Hát aztán tudod-e, hogy ki ez?

— Nem.

— Ej no! Nézd csak jól meg.

— Bibi még jobban megnézte, de csak a fejét rázta hozzá. Végre mégis kiderült arcza és örömmel kiáltott fel:

— De igen, igen. Hiszen ez a mamának az uj ruhája!

S ez a fölfedezés kétezer forintba került.

*Beniczky Gy.*

## Castor és Pollux.

Tüzhgyi és Vitztói urak titokban a legnagyobb ellenségek, nyíltan a legjobb barátok voltak.

Mindkettő híres nevezetes ember volt nemcsak Dombfalva városában, hanem messze innen és messze túl is rajta.

Valóságos büszkeségét képezték a városnak, s csak oly látni valók voltak Dombfalván, mint teszem a lánczhid, vagy a Széchenyi-szobor Budapesten.

A mely idegen megfordult e máskülönben is nevezetes városban, s a nélkül távozott belőle, hogy e két urral megismerkedett volna, az épen olyan szerencsétlennek tarthatta magát, mint az a boldogtalan utazó, a ki Rómában járt ugyan, de pápát nem látott.

Sőt még szerencsétlenebbnek, vagy legalább gyámoltalanabbnak, mert ő szetségét láthatni még is csak bizonyos formalitásokkal és nehézségekkel jár, holott Tüzhgyi és Vitztói urakkal akár mikor megismerkedhetett akárki, a kinek a dombfalvi kaszinó 150 tagjai közül csak egyetlen ismerőse is volt, a ki őt a kaszinóba bevezesse, mert e nevezetességekkel ott akár mikor biztosan találkozhatott.

Ezek akár volt idegen a városban, akár nem volt idegen a városban, mindig a kaszinóban ültek; látszólag volt ugyan mind a kettőnek magán lakása is, sőt hivatala is, de hogy mikor voltak a hivatalukban, mikor voltak otthon, azt még legjobb ismerőseik sem tudták, mert hiszen mindig a kaszinóban voltak.

Tüzhgyi billiárdozott, vagy gibiczkedett Vitztóinak a kalabriaszban, Vitztói pedig kalabriaszozott vagy gibiczkedett Tüzhgyinek a billiárdsnál. Együtt, egymással sem a billiárdon, sem a kártyán nem léptek versenyre, nem reszkirozták meg soha, hogy egyik a másikat legyőzze, s így a másikat nimbuszán csorbát ejtsen. Egymással soha egyebet nem játsztak csak färbli, mert ezt több embernek kell játszani, s így nem tekintették párbajnak, csak háborúnak. Ez egy csata elvesztéséért egyénileg nem tekintették magukat felelősöknek, s úgy fogták fel a dolgot, hogy a färbliiben az embernek csak a pénze van angazsirozva, de a személyes hiusága nincs. S ennek érintetlensége volt a fő dolog,

Közös semleges terrenumnak és érintkezési pontnak tekintették még a quaterkát, disznótort, lakodalmat, név és születési napokat, a pletykát, az emberszólást, de itt is oly tapintatos kiméletességgel, oly józan óvatossággal viselték magukat, hogy soha egy is a másikat

legyőzni, tulszárnyalni nem is iparkodott, még a mérközést is kerülték. Soha sem volt nap, vagy est, mely kizárólag akár a Tűzhegyié, akár a Vitztóié lett volna, hanem közösen és egyenlően mindkettőjüké volt. Mikor Vitztói fujta a flótát, akkor Tűzhegyi gitározott hozzá, mikor pedig Tűzhegyi flótázott Vitztói kísérte őt a gitáron. Szóval ők uralkodni és zsarnokoskodni akartak Dombfalván és vidékén, s józan ösztönük kitaláltatta velük, hogy a hatalmat csak összetartással és egymás tekintélyének támogatásával tarthatják fenn.

Tűzhegyi a férfiakon zsarnokoskodott, a mennyiben a legjobb lövő s kardvivő volt a városban, s annak egész területén. S ezen kívül drabalis, martialis valódi huszárcapitányi alak, bár mindenki tudta, hogy csak mint hadnagy quittirozott.

Vitztói a város lakosságának szebbik felén, a nőkön uralkodott. Valóságos Adonis, Don Juan volt. Egy második Mazeppa, ki nyergét kedveseinek és áldozatainak fürtjeivel tömethetné ki, ha ugyan lovas volna, de ő a sport e nemét nem űzte. Soha sem agarászott, s ha vádászott, az legfőleg nyulakra és fűrjekre történt. De ez is csak ritkán. Az ő sportja a szerelem, a nő hódítás, a csábítás volt. Tudta, hogy ellenállhatlan és szerette, hogy annak is tartassék. De azért nyílt és közönséges modorban soha sem dicsekedett. Legfőleg sejtette diadalait, de nem mondott ellent a sejtelmeknek és föltevéseknek. Nem erősítette meg soha, de nem is czáfolta meg soha, ha nevét valamely hölgy nevével együtt emlegették. Különben szép férfi volt, csak hogy kissé sovány, kissé himlőhelyes, kissé alacsony és kissé hirtelen szőke. Ezen kívül híres szónok és toásztász is volt, de mindamellert e tekintetben sem múlta felül Tűzhegyit, mert ez éppen olyan híres szónok és toásztász volt, mint ő, sőt mint kortes talán némi fölényel is bírt felette, de ezt legfőleg csak mások tartották, s ezt is csak nagy titokban, ő ezt soha sem követelte, és el sem fogadta, sőt ha akadt tapintatlan ember, a ki ezzel neki hizelegni akart, kereken visszautasította. Ő is elmondja magáét, én is elmondom a magamét, ő is lelövi a maga nyulát, én is lelövöm a magam nyulát, s igazán mondom, hogy nem óhajtanám, hogy valaha szembe állítsanak bennünket egymással. Ez gonosz tréfa volna. S Vitztói is ép ily nagybecsüléssel és magasztalással nyilatkozott barátjáról.

Ha Tűzhegyi nincs a világon, akkor Vitztói már rég képviselő, s ha esetleg Vitztói születik és uralkodik más vidéken, akkor Tűzhegyi Dombfalva képviselője.

Igy azonban egyik sem az. Paralizálják egymást mint Németország és Franciaország. Sem ők maguk, sem Dombfalva egyetlen józan gondolkodású polgára sem tudná e két nagyságát egymással szemben álló, ellenséges táborokban képzelni.

Az ember eliszonyodik annak még csak elgondolásától is!..

A guelfek és gibbelinek késig vitt elkeseredett küzdelmeinek második kiadását látná ekkor az elrémült világ, s ismétlőd-

soha Dombfalván, sőt az egész kontinensen két lény nem félté s azért nem gyűlölte egymást oly mértékben, mint Tűzhegyi Vitztóit és Vitztói Tűzhegyit.

Vitztói irigyelte Tűzhegyinek a martialis külsejét, kardban és pisztolyban való ügyességét s virtuozitását a politikai szónoklatban, Tűzhegyi pedig irigyelte Vitztóitól a nőknél elért sikereit, szép mély bariton hangját s toásztjainak vervjét.

De mindkettő nagy színész és nagy képmutató volt: jól el tudták rejteni gyűlöletüket, s oly őszinte baráti ragaszkodást mutattak egymás iránt, hogy tökéletesen el tudták egymást bolondítani.

Egyiknek sem volt legtávolibb sejtelme is a másikonak titkos érzelmeiről s titokban minden irigységük mellett is lenézték egymást.

Hanem nyíltan csupa gyöngédség, csupa szívéllyesség voltak egymás iránt irányában.

Soha a legkisebb meghasonlás, de csak félreértés sem fordult elő közöttük, azon végzetes estéig — mely az egész dombfalvi kaszinót halálos rémülettel töltötte el s kicsiben mult, hogy a két oroszán küzdelmének bús legendáját uja színre nem hozta.

Martius volt, eső volt, szél volt, s Castor és Pollux a kaszinóban quaterkáltak és beszélgettek más kaszinói uraságokkal. Beszélgetésre tárgy elég volt. A megelőző estén a dombfalvi szépek álarczos közvacsorát rendeztek, s az efféléről mindig van mit beszélni.

Mikor legjavában folyt a beszéd, a kaszinó legénye ünnepélyesen és titokteljes arcczal Vitztói urhoz lépett és egy rózsaszin borítéku levelet nyújtott át neki.

E látványra mindenki elhallgatott.

Ki hozta?

Egy szolgáló.

Itt van még?

Nincs; elfutott.

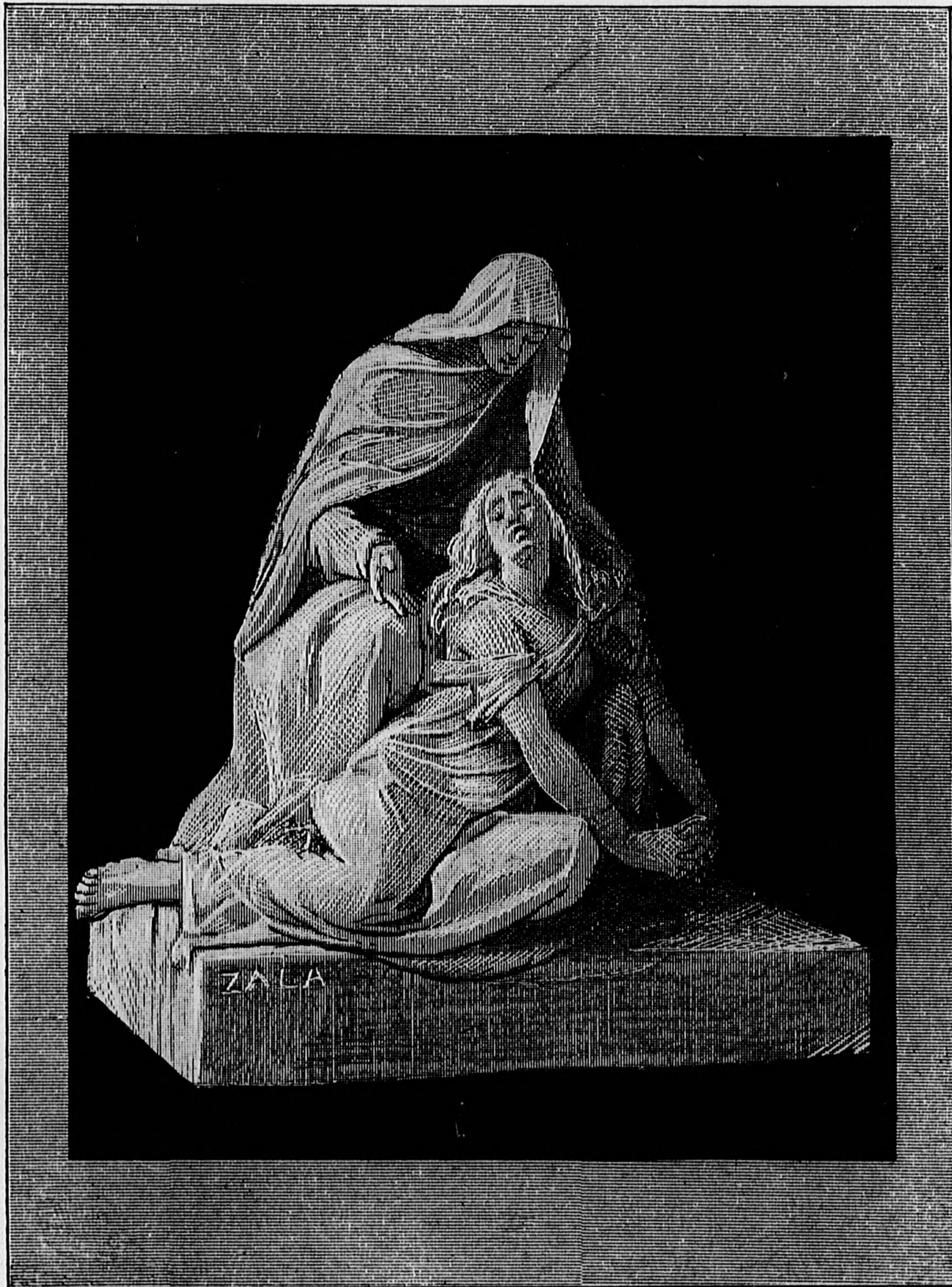
Megismerted hogy ki volt;

Nem; egész arca keszkenőbe volt burkolva.

Elképzelhetni a hatást, mit e rejtélyes titokszerűség előidézett. Mindenki tekintete Vitztóira volt szegezve, ki egy olyan ember egykedvűségével bontotta fel a levelet, a kinél a rózsaszin boríték több mint mindennapi.

Elolvasta, azután másodszer is elolvasta azután diadalmasan mosolygott, s azután tüntető elragadtatással megcsókolván a levelet; elrejtette azt belső oldalzsebébe.

Megint szerelmes levél! — Mondá a postamester, nagy bodor füstöt eresztve



Az őszi mütárlatból. — MÁRIA MAGDOLNA ZALA GYÖRGY SZOBRA.

nék az iszonyú legenda a két egymást fel-faló oroszán harcáról!

Na, de ennek csak valószínűsége is lehetlenség, a béke barátai nyugodtak lehetnek.

A két barát frigye annyira benső, barátságuk annyira ismeretes, hogy a dombfalviak nem is említik őket másként csak Castor és Polluxnak, semmi esetben nem engednék meg soha, hogy a regebeli Castor jobban szerette volna Polluxot, mint Tűzhegyi Vitztóit — és viszont.

Pedig a dombfalviaknak nem volt igazuk. Ha beláthattak volna a két nagyság szívébe, ellenkező nézetben volnának, mert

pipájából. Átkozott szerencséje van ennek a doktornak!

(Igaz, elfelejtettük megjegyezni, hogy Viztói ur doktor, Tűzhegyi ur kataszteri biztos, nem multhatlanul szükséges, de nem is épen fölösleges tudni.)

A doktor csak mosolygott.

Bizonyosan attól a karcsu virágárusnőtől! — mondá a polgármester.

A doktor csak mosolygott.

Vagy attól a kis molett éjkirálynétól — mondá a kerületi mérnök.

A doktor csak mosolygott.

Vagy attól a jól megtermett oláh-czigányasszonytól — mondá a város archi-váriusa.

A doktor csak mosolygott.

Erre az utolsó föltevésre Tűzhegyi szive nagyot dobbant. A jól megtermett oláh-czigány asszony a felesége volt.

Fel is ugrott székéről és így szólt: Kámill, kérlek egy szóra!

A doktor felállt és mosolyogva követte barátját a legtávolabbi ablakmélyedésbe.

Kitől kaptad e levelet bruderám? kérdé Castor.

Azt nem mondhatom meg.

De nekem!

Neked se!

Gondold meg jól: nekem!

Meggondoltam!

És ha ebben én személyes sértést találnék?

Nagyon sajnálnám, de nem tehetnék róla!

Elég, ismerem teendődmet. A dolognak még ma meg kell történni. Még reggelig sem akarom türtőztetni boszumat.

Rendelkezésére állok.

Ezzel visszamentek az asztalhoz. A doktor visszaült székére és elkezdett mosolyogni. — Tűzhegyi ur pedig két urat elintett az asztaltól, elvezette a legtávolabbi ablakmélyedésbe és darabig suttogott velük.

Azután Tűzhegyi visszatért az asztalhoz, s elfoglalta helyét. Az egyik ur pedig elintette a doktort, elvezette az ablakmélyedésbe és darabig suttogott vele.

Erre a doktor intett el két urat az asztaltól elvezette egy más ablak mélyedésbe és suttogot velük.

Erre a két úr elment a más két urhoz a másik ablak mélyedésbe és négyen suttogtak együtt a doktor pedig visszaült az asztalhoz, kiürítette poharát és folytatta mosolygását.

Kevés idő múlva az első két úr közül

az egyik Tűzhegyi urat intette el és suttogott vele, mire a doktort is elintették s mindnyájan bementek a mindig üresen álló olvasó szobába, s becsuták az ajtót maguk után.

Felszólítom az urakat a kibékülésre! mondá az egyik.

Tűzhegyi úr is, a doktor is tagadólag rázták fejüket.

Ez esetben minthogy az urak amerikai párbajt választottak, tessék sorsot huzni. Fekete golyó nincs ugyan kéznél, de itt van a billiárd sárga és kék golyója, szükségből az is megteszi. A ki a sárgát huzza,

távozottak visszatértek. Az egyik egy kék üveget, a másik egy fehér üveget hozott magával.

Megkezdhetjük! mondá az egyik ur a két billiárd golyót egy kalapba téve.

A két ellenfél belenyult és választott:

Isten igazságos! a csábitó doktor a sárgát huzta.

Vesztettem! — mondá sötéten — s felbontván a kék üveget, jót huzott belőle. A jelenlévők néma rémülettel nézték e rettentő jelenetet.

Miután megtörtént, és így gyávasággal senki sem vádolhat, igazolom magam előtted! — Mondá a doktor most már tulvilágiasan mosolyogva. Fogd és olvasd. Ezzel átnyujtotta Polluxnak a végzetes levelet.

Ez a lámpához lépett és magában átolvasta a levelet.

„A váltót nem lehet prolongálni, ha holnap nem fizet az ur, protestálják! Salamon.“

Tűzhegyiérzékenyen megölelte barátját és így szólt: Belátom, hogy esztelenül cselekedtem. Bocsánatot kérek és felkérek, hogy vedd be az ellenmérget. Jól tetted, hogy gondoskodtál róla.

A doktor elővette a fehér üveget és még nagyobb huzott belőle; azután visszamentek és tovább quarterkáltak.

Mikor aztán ennek is vége volt és haza indultak, Castor nagyot ütött a Pollux vállára s azt mondta neki, hogy bizony nagy swindler vagy te doktorám!

És feltette magában, hogy most már a jövő választásoknál okvetlenül fel fog lépni!

Balázs Sándor.



ÚJFALVINÉ-BOURDON MÁLIA.

az meghal, az beveszi a mérget. Doktor ur tessék megírni a receptet.

A doktor előrántotta tárczáját és két receptet írt. Ezt vigye ön a megváltóhoz, mondja a doktor az egyik urhoz, kezébe adva a receptet, ezt pedig ön vigye el az isten szeméhez, mondá a doktor, mire a két ur sietve eltávozott.

Tűzhegyi leült az asztalhoz, felvette a Szemlét és nyugodt életmegvetéssel kezdett olvasni. A doktor hasonlót cselekedett és pedig a Fővárosi Lapokkal. A más két ur pedig az ablakhoz ment és suttogott.

Alig suttogtak négy-öt perczig, az el-

### Schopenhauer Arthur.

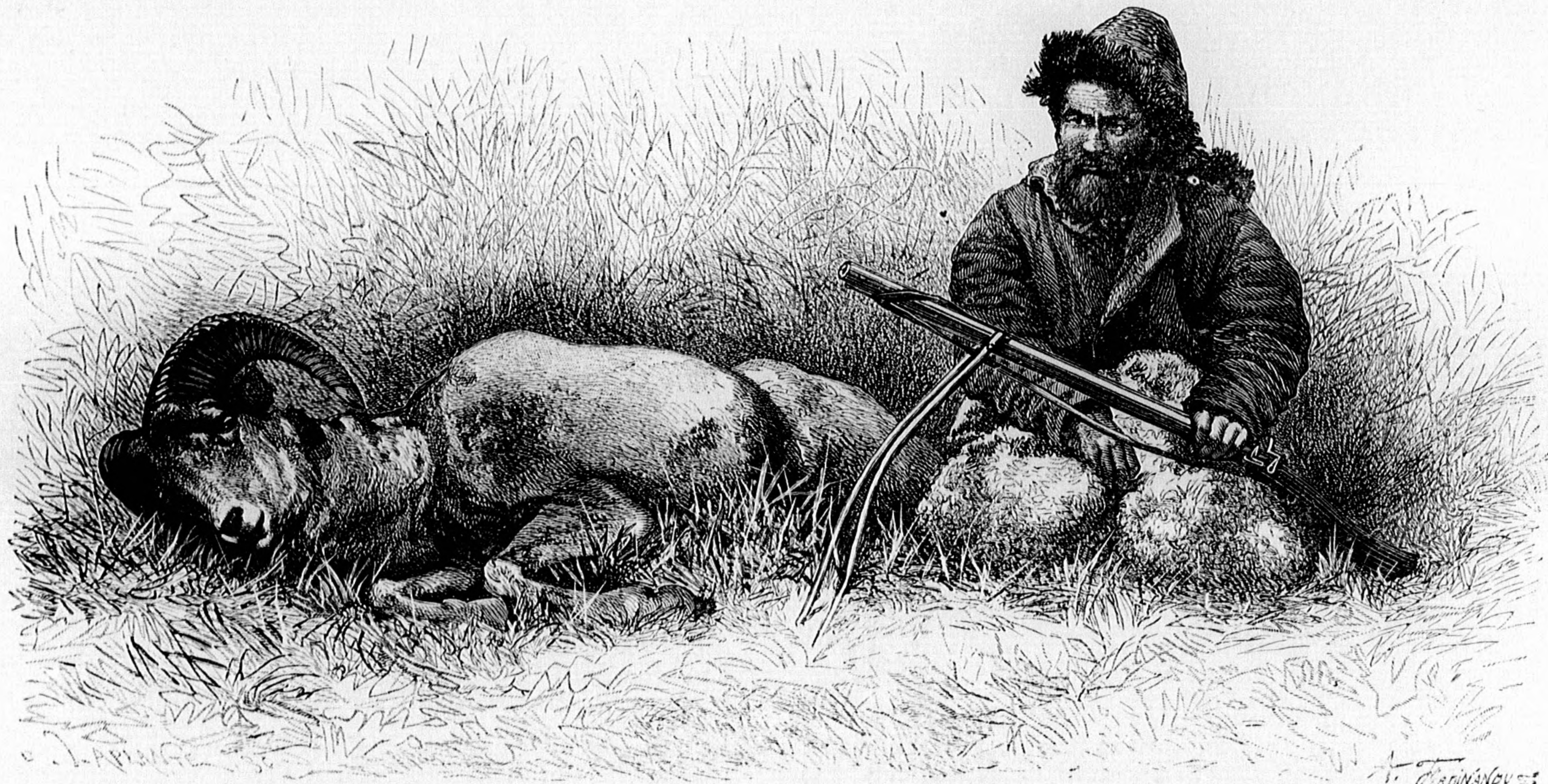
Az utolsó évtizedek legtöbbet emlegett, legnépszerűbb filozófja, Schopenhauer Arthur, a frankfurti bölc, némileg pro domo beszél, midőn azt állítja, hogy a filozófus magasabban áll a költőnél és ritkább. Mindazáltal bizonyos rezignációval elismeri, mennyivel kisebb közönsége van a bölcselőnek, mint a költőnek, bár ezt is a filozóf említett magasabb kvalitásainak tulajdonítja. Schopenhauernek egyébiránt bőséges okai voltak panaszkodni a filozófok kis közönségére. Neki — élte alkonyáig — épenséggel nem volt közön-

sége. Az ember szomorodott szívvél olvassa Gwinner könyvében Schopenhauer levelezését első kiadójával, a ki az ingerlékeny, későbbi nagy hírnevét előre jósolgató filozófusnak gúnyosan szemére lobbantotta, hogy a „Világ mint akarat és képzet“ nem kell az ördögnek sem és legfőlebb makulatúrának használható. Schopenhauer ekkor még fiatal ember volt. Harmincz éves korában, 1818-ban jelent meg főműve s újabb harmincz évig kellett magát ignorálva, nem ismerve, föl se

Jean Paul elismerésével is szeretett dicselkedni Schopenhauer, míg nem jöttek Becker, Frauenstädt, Gwinner s a többi „apostol,“ a hogy tanainak népszerűsítőit nevezte. De a hír sugara, mint mondtam, Schopenhauernek csak öreg napjait aranyozta meg. Főműve megjelenését még jóval túlélte anyja; de a pesszimizmus ékesen szóló hirdetője azért továbbra is csak Schopenhauer Johanna, a weimari híres emberek közt élő népszerű regényíró fia maradt. De ebben a kék haris-

teltségét s bizonyára kinevette volna azt, a ki el akarta volna vele hitetni, hogy csak azért marad neve az utókorra, mert Schopenhauer anyja volt. E tudat nélkül halt meg, s hajdani hírneve is elenyészett, mikor a Schopenhauer nevet egy újabb nemzedék kezdte kiejteni tanulgatni, eleinte kíváncsisággal, majd tisztelettel, végre csodálattal.

Schopenhauer Arthur a világhírű német nevek közt ma egyike a legelsőeknek. Goethe, Beethoven és Wagner Rikárd ne-



KÖZÉP-SZIBÉRIAI KIRGIZ PUSKÁJÁVAL ÉS EGY ARGALI.



A KARA-DÁRIA PARTJA.

#### ÚJFALVIÉK UTAZÁSA PÁRISTÓL SZAMARKANDIG.

véve emésztenie, míg végre fölfedezték — Angolországban.

Kiváló emberek, a „kor legjobbjai“ azelőtt is jó véleménnyel voltak róla, de a reklám dobja nélkül egyes dicséretnek tudvalevőleg nem érnek semmit. Goethe vén korában szeretett érintkezni a sötét kedélyű fiatal Arthurral s eme nagyon találó emléksorokat írta albumába:

Willst du dich der Welt erfreu'n,  
So musst du ihr erst Werth verleih'n.

nyában, hozzá még egy nagy férfiú anyjában, nem volt semmi „sympathie clairvoyante,“ a hogy a németek egy másik nagy embere, Wagner Rikárd nevezte azt a megmagyarázhatatlan valamit, mellyel rokon lelkek felismerik, vonzzák egymást, mint egyik delej a másikat. Schiller „kindlich Gemüth“-nek mondta a lélek ugyane tehetségét. Schopenhauer anyjában, úgy látszik, nem sok volt belőle. Gúnyolta fia nagyzási hóbortját, maga-

veivel együtt kell említeni. Bebizonyult rajta is kedvenc hasonlata, hogy a dicsőség templomában többnyire csak holtak vannak és az eleveneket holtuk után többnyire kilöki. Dicsősége, mint az árnyék, akkor növekedett, mikor már közel volt élet-alkonyához s ma már világraszóló, a mennyire egy modern filozóf dicsősége csak lehet. Franciaországban annyira divatos, hogy Pailleron az „Unatkozó világban“ a Schopenhauer-kultuszt mint járványt

csipkedi; az angolok most készülnek lefordítani összes műveit, a mi filozófusnak tudvalevőleg ritkább és nagyobb kitüntetés, mint költőnek; egy nemzetközi bizottság, melynek tagjai a művelt nemzetek leghiresebb fiai (Renau, Castelar stb.) felhívást bocsátott ki a frankfurti bölcshez méltó szobor emelésére, s a mi még egy írival se történt, külön Schopenhauer-Lexikon jelent meg. A legújabb irodalom és művészet egészen az ő hatása alatt áll. Például Wagner Rikárd, a zeneszerzők ez óriása, egészen schopenhauerista. Nem kevésbé az Turgenyev, a legnagyobb új regényíró. Érdekes példa erre Turgenyev utolsó nagyobb műve, a „Halál után“ című mesteri elbeszélés, melyben az van bizonyítva, hogy az erős akarat a halál után is hathat a gyöngé akaratra.

Mikor először hatott el Schopenhauer neve Franciaországig, egy francia revue az állati delejesség és magnetizmus filozófjának nevezte, mert Schopenhauer az állati delejességet az újkor legnagyobb felfödözésének mondta és az akaratból és az állati delejességből iparkodott megmagyarázni a szellemlátást és az ezzel összefüggő jeleuségeket, melyekről — mint Hamlet mondta — bölcselmünk álmodni nem képes. A mi most a spiritizmus név alatt kísért Cumberlandnál és másoknál, ő azt — bár néhol hipotetikus módon — megfejtegette s mélyebb elmével irt dolgot még Schopenhauernél se találunk, mint hatalmas fejtegetéseit a szellemlátásról és a mi ezzel összefügg. A spiritizmust mint tudományt, metiert vagy hitvallást joggal gúnyolják a józan emberek; de még se merném velük képzelenségeknek tartani az el nem vitatható, bár meg nem magyarázható tényeket.

Abból, hogy valami csodálatos, még nem következik, hogy képtelenség. Cumberland gondolatolvasása meg nem magyarázott, de nem tagadható jelenség. Csak annyi sejthető, hogy rajta is igaznak bizonyulnak Puysegures szavai: *Croyez et veuillez*. Volt már olyan magyarázat is, hogy Jézus akaratának erejével hajtottá végre csodáit és egyáltalán minden magnetiseur megegyezik abban, hogy mindent *akaratával hajt végre*. Csodálatos tehát, hogy a kik az állati delejességgel foglalkoznak, nem méltatják behatóbb tanulmányra Schopenhauer fent említett tanulmányát. A spiritiszták is okulhatnának belőle s a spiritus familiaris helyett föltedezhetnék az okokat, melyek azokat a csodálatos jelenségeket előidézik. Az állati delejességen, melynek már Verulami Baco is hódolt, és az akaraton mint a magánvalón (Ding an sich) alapszik minden babona metafizikája.

Ez a cikk nem akar lenni Schopenhauer filozófiájának méltatása, csak lehető vázlatosan akarom jelezni legfőbb tételeit. Főművének címe: „Die Welt als Wille und Vorstellung,“ — egyszersmind monogramja egész filozófiai rendszerének. A világ az én képzetem — ugymond Schopenhauer — és ha én megszünöm eszmélni, a világ is megszünik számomra létezni. Ellenben az akarat mint magánvaló a halál után is megmarad. Vitatják, hogy az akarat elméletét már mások is (Bichat stb.) sejtették Schopenhauer előtt, de ő épített rajta először világos és következetes rendszert. Tovább fejlesztette

Kant legnevezetesebb tételeit az idő és tér idealizmusáról s a Ding an sich et az érthetőbb és világosabb Wille fogalommal cserélte fel, mint utána Hartmann, ez a sokat reklamált Schopenhauer-higitó a tudattalan-nal (Unbewusste). Schopenhauer egyáltalán nagyon népszerű és érthető. A legabsztraktabb eszméket úgy adja elő, hogy a laikus is megérti. Kitünő és erőteljes stíljé van, bőven használ hasonlatokat és képeket, és kifogyhatatlan a mélyelmű érvelésben. Gyűlöli azokat, a kik homályosan, nehezen érthetően, zavarosan írnak, s ezt biztos jeléül tekinti, hogy fejükben is olyan zavar és homály uralkodik, mint előadásukban. Fichte, Schelling és főleg Hegel, e hajdan nagyon divatban volt, ma már lejárt érthetetlen „summi philosophi“ kiapadhatatlan gúnyjának a tárgyai. Mint egyetemi filozófusokat is gyűlölte őket, azt tartván, hogy a primum vivere, deinde philosophari elvől kiindulva, hivatalosan nem lehet az ember bölcselő, jóllehet egy időben maga is vágyódott a filozófia tanárságára.

Legbecsesebb egész Schopenhauerben *etikája*. Nemes és mély erkölcsant hirdet, s azok, a kik a filozófiát tekintik a jövő vallásának, benne szinte új vallásalapítót látnak. Azok, a kik vallástalansággal vádolják, nem ismerik őt elégge. Annyiban vallástalan, a mennyiben minden filozófia az; de azért tisztelettel szól a legmélyebb vallásokról, a buddaizmusról és a kereszténységről, bámulatának a tárgyai az askéták, mint a kik az akarat járma alól felszabadították magukat és a világtól elfordultak. A zsidó vallással keményen bánik el, gyalázza optimizmusát, s azt mondja róla, hogy „die erbärmlichste aller Religionen.“ A zsidókat egyáltalán nem szereti s találóan azt mondja róluk, hogy „a zsidók hazája a többi zsidók.“ Emancipálásukat ellenzi; talán ezért tagadják Németországban bizonyos körök máig is jelentőségét.

De térjünk vissza etikájára. Schopenhauer tagadja a szabad akaratot, szerinte minden tettünk szükségszerű és ki nem kerülhető s a vérakat és a bekövetkező körülmények pontos megjelölése mellett lehetséges volna az ember minden tettét előre megmondani, mint a nap- és holdfogyatkozást. De azért nem a materialisták erkölcsantát hirdeti. A materializmus egyáltalán szálka a szemében s gúnyolja őket és raczionális pszichológiájukat. A két sarkalatos erénynek az igazságosságot és a részvétet tartja. Az előbbit férfi, az utóbbit nőerénynek, és a világnak csak *erkölessi értéket* tulajdonít. A kedvetlenség (Unlust) a világon túlnyomó levén, Epikurral arra int, hogy iparkodjunk magunknak mentül kevesebb kedvetlenséget szerezni. Minden kéj után reakció következik; azért a bölcs ember nem a gyönyöröket fogja hajhászni, hanem a fájdalmat fogja kerülni. Az lesz a törekvése, hogy mentül kevesebb fájdalmat okozzon magának, mert az öröm csak *negatív*, míg a fájdalom *pozitív*. Ezt a valótlán tételét brilliáns érveléssel, szebbnél-szebb hasonlatokkal kíséri, jóllehet nem állja ki a tűzpróbát, mert hiszen az öröm is ép oly pozitív lehet, mint a fájdalom, teszem, ha örömlünkben meghalunk, ez csak eléggé pozitív nyilatkozása.

Erkölcstana egyébként nagyon hasonlít Jézus és a buddaizmus etikájához. Schopenhauer volt kengyelfutója annak az áramlatnak, mely napjainkban egyre erősebbé válik, s mely a buddaizmus, e legmélyebb vallás kultuszában nyilatkozik.

Gyönyörű lapokat irt a zseniről. Megjegyzendő azonban, hogy szerinte csak művész vagy gondolkodó lehet zseni, mert csak ezeknél van a szemlélet (intellektus) az akarat felett túlsúlyban, míg a politikusok, hadvezérek az akarat emberei. A szaktudósokról (magáról Humboldtról is) épenséggel kis véleménnyel volt. A zenéről mint művészetéről nagyon sokat tartott. Szerinte a többi művészet az akaratot csak közvetve objektíválja az eszmék által; a zene ellenben közvetlen objektívációja az akaratnak, azért nagyobb a hatása, mint a többi művészeté. A zene a melódia, melyhez a világ a szöveg. Az operát ellenben a zene romlásának hiszi. Még Wagner se tetszik neki s megrója, hogy a mostani zenében nem a melódia uralkodik, hanem a harmónia, melyhez ez utóbbi úgy viszonylik, mint a pecsenyéhez a mártás.

De végig mehetünk az emberi gondolkodás és tudás egész skáláján, Schopenhauer mindenütt otthon érzi magát. Értette a szanszkrit nyelvet, jól beszélt görögül, kitünően irt latinul, angolra akarta fordítani Kantot, francziául, olaszul úgy beszélt mint anyanyelvén s németre ültette át a spanyolok egyik legnehezebben fordítható íróját. Naplójegyzeteit, gondolat-töredékeit azon a nyelven írta le, a melyen épen gondolta. Halála után találtak nála német, latin, franczia, angol, olasz stb. jegyzeteket. Még verseket is irt s talán ezért nevezte őt a hálátlan Hartmann dilettáns filozófnak.

Az esztétikus Schopenhauer ép oly magas fokon áll, mint a morálfilozóf. A mit a tragédiáról ir, egyetlen a maga nemében. Legkedvesebb költői voltak Shakespeare és Goethe. Nagyon szerette még Byron, Cervantest. Dantét erősen megkritizálta, Tassót épenséggel kicsinyelte. Az olaszok közt kedvencz költői voltak Petrarca és Leopardi. A németek közt szerette Bürgert, Jean Pault. Schillerért nem rajongott; Kleist Henriket aligha ismerte. A franczia szépirodalomról nem sokat tartott, a nyelvet is nyomorultnak mondta orrhangjai és ritmustalansága miatt. A modern rimes verselés nem tetszett neki s a régi, rímtelen, pedáns versformákat tökéletesebbeknek tartotta. Egyáltalán nagy reverenciával viseltetett a holt nyelvek iránt. Azt állította, hogy igazi gyönyört csak az ismer, a ki szanszkritul tud, a ki görögül olvashatja Homért, élvez, de a ki latinul sem ért, az nem is művelt ember. A nőekkel szemben nagyon igazságtalan volt Schopenhauer. Nézetén meglátszik az elzárkózott ember, a ki nem sokat érintkezett tisztességes nőekkel, meg az is, hogy rossz minta (az anyjáié) lebegett előtte. Elismerte ugyan, hogy a nők fogékonyabbak a részvételre, mint a férfiak, de másrészt tagadta, hogy a művészetek iránt érzékük volna, s azt mondta, hogy látszólagos érdeklődésük csak affektáció és képmutatás. Továbbá hihetőleg szintén valami rossz minta után indulva, pazarlással vádolta a nőket s nevelésnek találta azt

a túlzott hódolatot, mellyel őket a középkor óta körülveszik. Az emancipációról természetesen tudni sem akart.

Mint a társadalom tagja a monarchikus kormányformát tartotta a leghelyesebbnek s a demokraczia kinövésait keményen osztorozta. A jelenkor demagógjai szerinte mint a kereszténység ellenségei, optimisták s a világ ezer nyomorúságát arcátlanul a kormányoknak tulajdonítják, ezzel ámitván a tudatlan népet. A katonákat nem szerette.

A párbajozás rossz szokását erélyesen megróttá, mert alapja a point d'honneur, mely csak a középkorban keletkezett s azon alapszik, a mit mások tesznek és a mi becsületünket *mások* által éri. Az öngyilkosságot azonban nem meri elítélni s tagadja, hogy gyávaság volna. Az egyetlen erkölcsi ok az öngyilkosság ellen abban rejlik, hogy ellenkezik a legfőbb erkölcsi célnak (az élethez való akarat tagadásának) elérésével.

A szerelem szenvedélyének óriás voltát, üdvezítő vagy romboló hatását elismeri, de önzésnek s pusztán a nemi ösztön sugallatának mondja, melynek végcélja a *jövő nemzedék összeállítása*. Csakis a részvéten alapuló szeretet (caritas) önzetlen és tiszta érzelem.

Mielőtt e böngészeteket befejezném, álljon még itt, hogyan vélekedett a dicsőségről e kor Buddája, a hogy őt Griesebach nevezi, ő, a ki oly későn sütkérezhetett a dicsőség napján. Nem a hír — ugymond Schopenhauer — hanem az, a mi által megérdemeljük, a becses, mert a dicsőség maga nem egyéb, mint büszkeségünk és hiúságunk legritkább és legkitünőbb falatja. Gyorsan elért dicsőség gyorsan mulik el, mert oly művek, a melyek értékét a közönséges emberek oly hamar felismerik és a versenyzők oly könnyen elfogadják, nem állhatnak magasan kettejük alkotási képessége fölött. Apud vulgus infimarum virtutum laus est, mediocrium admiratio, supremarum sensus nullus. Az igazi dicsőség, mentül tovább lesz tartandó, annál később fog beállni. A ki a jót és igazat művelni s a rosszat kerülni akarja, annak a tömeg ítéletét meg kell vetnie. Ezen alapszik ama megjegyzés helyessége, hogy a dicsőség kerüli azokat, a kik keresik és azok után fut, a kik elhanyagolják. Az igazi nagy érdem képes dicsőségét az utókornál biztossággal anticzipálni, sőt már a fogamzás pillanatában érzi eszméjének összefüggését a jövő nemzedékekkel. Érezte ezt a frankfurti böles is és nem csalódott.

Nálunk csak a legutóbbi években kezdtek Schopenhauerrel foglalkozni s ma is a legtöbben csak nevéről ismerik. Pedig ha valaki, ő megérdemelné, hogy nyelvünkön teljesen meglegyen. Az akadémiának volna hivatása, hogy egy teljes és jó Schopenhauer fordításról gondoskodjék. Persze ez nem könnyű dolog, mert filozófiai nyelvünk még alig van s a filozófiával foglalkozók száma is vajmi csekély; de lehetne kísérletet tenni valamely könnyebben fordítható művével, például az etika két alapproblémájával. Annyi bizonyos, hogy nagy szolgálatot tenne az egész magyarságnak, a ki azt egy teljes magyar Schopenhauerrel megajándékozna, mert a

frankfurti böles azok közé az elsőrangú lángelmék közé tartozik, a kik új világot tárnak fel olvasóik előtt s az eszmék és érzelmek kiapadhatatlan forrását nyitják meg a lélekben. Hatása óriási, annyira rossz hirbe hozott pesszimizmusa pedig megedzi a lelket ebben a hitetlen, lelkesedni, még csak szenvedni se tudó korban, mely nem hisz, de nem is kételkedik.

*Reviczky Gyula.*

## SPORT.

### VIZSLÁSZAT.

Megjegyzések Barcsay János ur «angol-német vizslá»-jára.\*

Barcsay János ur cikkének közlése nem épen tartozik a szerencsés választás közé. E sorok írója ösmerőse s igaz tisztelője Barcsay János urnak s igazán gyakran volt alkalma ezen tiszteletreméltó ur nemes lelkének nemes emanatióit leveleiben magasra becsülni, s meg van arról győződve, hogy a cikket írójával egy bizonyos vélt szükség pótlásának hite s vadásztársainak szolgálni készsége sugalmazta. Az író tiszteletreméltó nobleman egyéniségén kívül azon hang is, mely cikket átlengi, megérdemli azt, hogy vele ép oly gyöngéden foglalkozzunk, de a jóakaratulag hintett téveszme más oldalról követeli, hogy az abban foglaltakat valódi értékére — írója iránti változhatlan tiszteletünk épségbentartása mellett — reducáljuk.

Szentül hisszük, hogy Barcsay ur keresztezési productumai szóról-szóra olyanok, mint ő azt mondja. Csakhogy mit használ ez az üdvösségre? Vajjon csupán arra van-e nekünk szükségünk, hogy olyan vizslánk legyen, mely individuális átöröklésénél fogva olyan, de azután a tenyésztésnél, *épen mivel nem faj*, arra: mi lesz utódjaiból semmi garantiát nem nyújt? Hiszen már Lawerack mondotta, s azt a tapasztalás szentesítette, hogy: „a keresztezések első eredménye rendesen úgy szép-

\* Az igen tisztelt szerző névtelenül küldte be e cikket, de megismertük közleményéből, hogy azt e téren hazánk első szaktekintélye írta, ennél fogva szívesen közöljük igen tisztelt Barcsay János urnak a múlt számba általunk közölt cikkére az alább irt választ, ama kérelmünkkel, hogy e válasz cikk írója vajha sokszor szerencsételné lapunkat kitűnő dolgozataival. E cikk jeles és tisztelt írója megdorgál bennünket, hogy mi e lapot bár túl aristokratikus modorban szerkesztjük és még sem foglalkoztunk eddig a vizslászáttal, oly mértékben, a mint kellett volna. Beismerjük hibánkat, hisz az okokat megirtuk az okt. 25-iki számunkban. Ezután törekedni fogunk a vizslászáttal bővebben foglalkozni, és ismételten kérjük cikkírót, bennünket e törekvésünkben támogatni. Ha talán e kérésünket cikkíró úr azért vonakodna szívesen teljesíteni, mert esetleg jó viszonyban lévén a „Vadászlap“ és a „Vadász- és Verseny lap“ szerk-sztőjével és tulajdonosával, — biztosíthatjuk, hogy ez aggálya annyiban fölösleges, a mennyiben e jeles lapok igen derék gentleman szerkesztőjével mi nem állunk hadi lábbon. Mi nem vagyunk egymásnak konkurrensai.

(Szerk.)

ség, mint kiváló tulajdonaikra nézve kitűnő; de azután ezek utódjai testileg qualificálhatlan otromba, szellemileg pedig teljesen buta valamik.“ Áll ez még arra is, midőn valamely fajra más faj jellegeit akarjuk átültetni azon uton, hogy a keresztezés eredményét a constans faj individuumaikhoz adjuk párosodásra azon célból, hogy ama faj ősjellegét megtartjuk és a másik fajból csupán az átültetni szándékolt sajátságokat, mint az ősfajban hiányzókat akarjuk átültetni. Ám nézze meg angol művekben azon procedura hű képét, midőn az agarat buldoggal keresztezve hozták létre a mai kifogástalan agárfajt, s ott látja 8 generáczió által, miként ütött az egyik, vagy másik faj jellege előtérbe mindaddig, míg készen lett öntudatos működés, kitartással és áldozattal az, a mire az angol törekedett. Avagy nem arra van-e szükségünk, a mi mindnyájan óhajtunk, hogy azt mondhassuk: „a mi volt az apa és az anya; az lesz az egyéni tehetségek játszóttere között (oly titok, melynek fátolyát a tudomány soha sem fogja fellebenteni) az utód?”

S ha a praktikus vadászok legnagyobb részének érthető hibájába esett a t. cikkíró, t. i. ellenkezőleg a tenyésztés örök törvényeivel, keresztezési sikert tenyészeredményül vesz; még kevésbé volt szerencsés forrásainak idézésénél. Oswaldnak vannak kiváló érdemei; de az idézett állításból csak annyi maradt mai nap czáfolatlanul, hogy zord télben az angol vizsla nem használható. Erre is tisztelettel azt jegyezzük meg, hogy a zord tél semmiféle vizslának nem az idénye, sőt valódi humánus ember ilyenben német vizslával sem vadászik, mert zajló jégbe pudli való és a megállás — a vizslászatnak mégis alap létoka — a vad ki nem tartása miatt lehetetlen. Oly időben, midőn a vizslászatnak ideje van, a tavaszi szalonkalestől a késő őszig, sőt tél kezdetéig nemcsak a setter, de a pointer is — jó lélekkel mondhatjuk — mindig helyt áll. Az apportírozás, ezen negativus muma az angol vizslának, rég megczáfolt tengeri kigyó. Igaz, hogy alig dressirozható az az Oswald, német vizslák számára kitűnő modora szerint; csakhogy talán a paedagógia sem ösmer chablont, hanem egyéni vérmérséklet s képesség szerint értezt mindenkinél. Hogy Oswald még nem tudta azt, hogy az angol vizsla sokkal kevesebb fáradsággal *nevelhető*, mint a milyennel *dressirozható* a német; az annyi-vel kevésbé von le Oswald érdemeiből, mivel még ma is a legkevesebben értik az angol vizsla nevelésének Columbus-tojását.

Friedrich Ottó — s itt nem saját szomorú tapasztalásaimra hivatkozom — de Németország összes sportkörére, tekintet nélkül arra, hogy az angol, vagy a német vizslában esküszik-e az egyén? (lásd Hund I—IV), nemcsak nem tekintély, de közönséges kutyakereskedő; nem tenyésztő, s mint ilyen (tapasztalásból mondhatom, s ezt drágán fizettem meg) csaló is s oly ember, a ki a német uri vadászörök societásából unisono ki van balotteirozva. Nem akarom ezzel azt mondani, hogy senki sem kapott tőle jó vizslát, s olyat, mely állításának megfelelt, de ez csak azon esetben történt, ha *véletlenül* ő egy

jó individuumot kapott (t. i. Friedrich) s azt is mindig a legtisztességesebb módon. Ezen állítások igazolására ismét csak a Hundot ajánlhatom.

Miután a keresztezés első eredménye néha kitünő keresztezési eredmény, de soha sem tenyész siker, s így semmi biztosítékot az utódokra nézve nem nyújt, ám használjon illet vadászatra bárki, s megengedem, hogy az ki fogja elégíteni a legkényesebb igényeket is; de óvakodjék azt tenyésztésre használni.

Nem ebben van ma a panacea; tartson mindenki olyan *fajvizslát*, milyen viszonyainak megfelel. Az angol setter és poin-

akkor, midőn 100—150 frtot minden kvaszért, mit vizslának csúfolnak, fizetnek az urak, kész bosszuságukért legtöbbnyire), de kész lesz a vizsladresseurképző intézet is, hol 100 frtért egy vidéket ellátható dresseur képezhető ki.

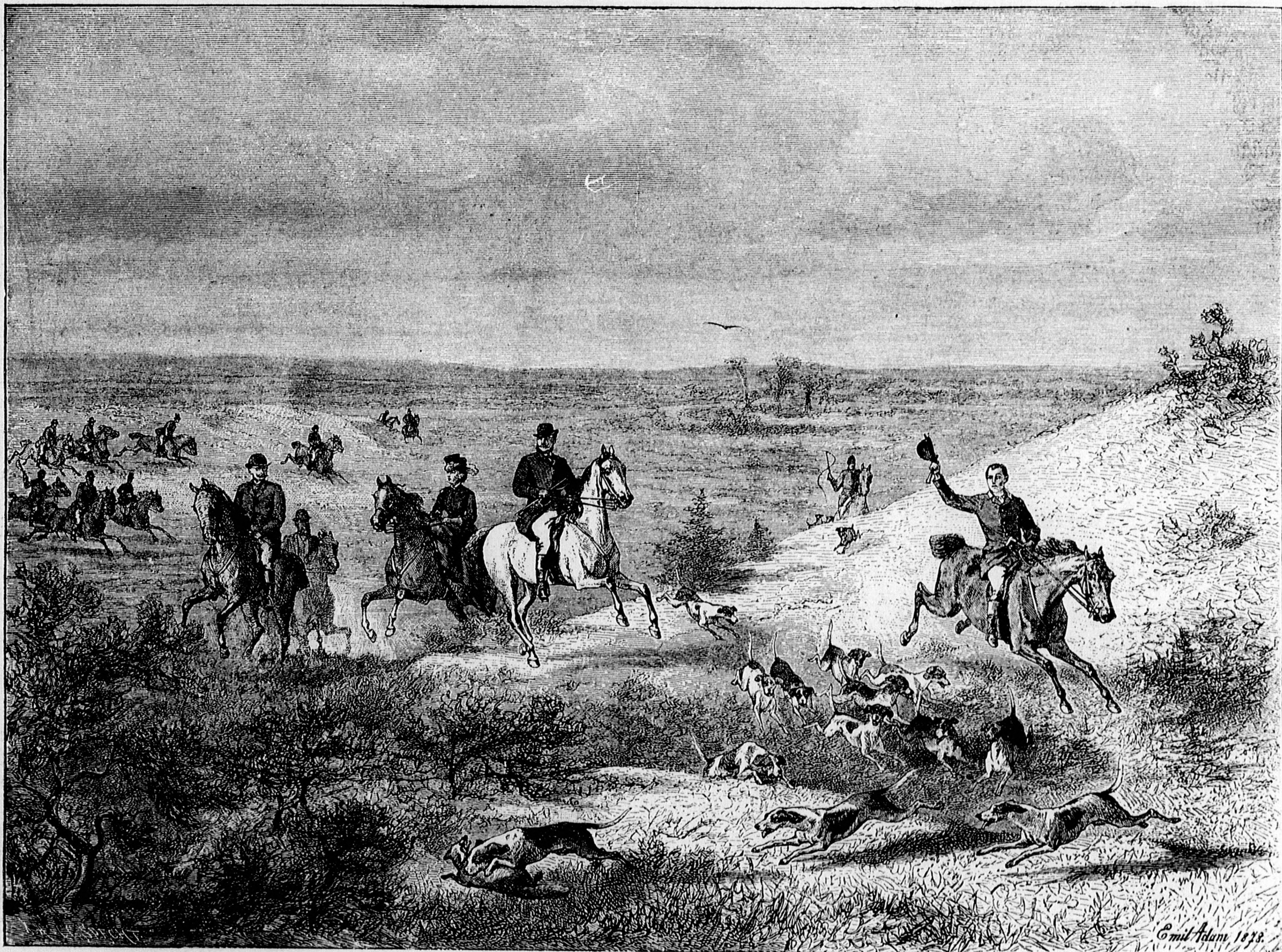
A kinek a németfaj tetszik, mely az ösmert methodus szerint csakugyan könnyebben *dressirozható*, az szerezzon illet, de ne Friedrich-től. S tessék elhinni, hogy a mint jobban-jobban halad a német vizsla restructiója; annál inkább kevesbednek a panaszok a német vizsla hiányos orrára. Soha nem fogja ugyan ez az angolt utóléni; de a panaszra sem fog okot adni, s

nyos alapon fejti meg azt, a mi fentebb laicus módon lett előadva.

Ugy hiszem — mond „Kynophil“ — hogy annak okát, miszerint az angol vizsla nálunk aránylag nehezen terjed, elég világosan kimutattam azon körülményben, hogy uraink alig láttak helyesen nevelt és vezetett angol vizslát. S ezen okot figyelmen kívül hagyni sehogy sem szabad.

Számbevehető sportsmannél egyéb kifogást nem is hallottam, mint azt, hogy: „az angol vizsla a mi körülményeink között nem használható.“

Ám hiában fogunk hivatkozni Arnold Burgess cikkére, a válasz mindig csak



A «KILL.»

terben — a német rövid és hosszuszörű vizslában mindenki megtalálja contiját.

Csak legkivételesebb esetben lesz az angol vizsla a legtávolabb menő igényeknek meg nem felelő, ha azt a vizsla valódi czéljaira (beleértve itt az apportírozást is) használjuk, s ha az *kellőleg van nevelve*. Persze, ez az, a mit még nem értünk. Hanem módjában áll a vadászközönségnek a módot erre megteremtteni. Álljanak mentül számosabban be a vizsla versenyegyesületbe és kész lesz nemcsak a vizsladresseur intézet, hol olcsón neveltetheti ki-kí nemcsak vizsláját (mert 100—120 frt, bizony nem sok, még ha hozzáadjuk az 50 frtot is egy kölyökért,

a különbség az lesz: az angol finomabb orrú, elegánsabb munkájú, sebesebb, de azért jól nevelve mindenütt s mindenre használható; a német csendesebb, higgadtabb, kevésbé finom, de azért jó orrú s kétségtelenül kevésbé kényes, s megengedem a botot jobban tűrő, de ép azért kevesebb morális értékkel bíró állat.

Igy mindenkinek meg lesz a magáé, a nélkül, hogy az ismét csak zavarokat teremtő keresztezésekhez kellene nyulni.

Ezek előrebocsátása után a fentebbi cikkre adandó válaszul közlöm itten szó szerint „Kynophil“ „az angol vizsla“ című könyvének zárfejezetét; ez tudomá-

az marad: „*Mig nem látok olyant, a mint írják, nem leszek kapacitálható; de ha igen: feltétlenül megadom magamat.*“ Tehát kell illet mutatni. (Kik a versenyeken voltak, láttak is, s itt csak Elek Gusztáv honvédezedes urra hivatkozunk, ki látta ott, hogy angol vizslával kukoriczában is lehet foglyászni.)

Sőt egy nagyon tiszteletreméltó gentleman Monostoron azt is mondta, hogy az angol vér nemesítésül okvetlen szükséges, s ő a világért sem vadásznék oly vizslával, melyben nincs angolvér. „*A félvér az ő ideálja!*“

Bocsássanak meg nekem, de ezen alkalmazásban a félvér ellen óvást kell ten-

nem. Tudjuk azt, hogy a félvér criteriuna az, hogy félvérrel párosítva félvért ad.

A mi soit disant félvérvizsláink *adhatnak* félvért; *adhatnak* ennél jobbat is; de azután adnak olyat is, mely mopszli, vagy más. Ez tényleg csak attól függ, hogy a visszaöröklés a talán sokféle ősök melyikére üt?

*A tenyésztés első alapfeltétele a biztonság. Hol azt, hogy mi lesz a sucrescentiából? senki nem tudhatja, megszünik a racionális, meg a kívánatosság.*

Ha uraink csupán csak addig mennének, hogy vadászati használatra a mongrelt

mennyi jó és mennyi rossz sajátságot örökít által az állat, a mennyiben főképen nemcsak a külső, de egyszersmind a belső, u. m. képességi jellegekről van a szó (pedig a vizslánál épen ezekre fektetjük a fősúlyt), csakis az állat *kifejlődött stádiumában* határozhatjuk meg positivitással; annak, a ki bizonyos sajátságok *faji, azaz a tenyésztést biztosító módozatait* akarja elérni, *legalább öt generáción által*, (midőn ugyan a visszaütés veszedelme még mindig meg nem szűnt, legfeljebb csökkent) az alom valamennyi egyedjét fel kell nevelnie. Azokat azután, melyek a *célbavett faj külső és belső jellegeit* bírják

Az pedig, hogy a keresztezésnél a jobb vérből vesz-e és mennyit az ivadék által? legalább is egy 100 ösmeretlennel való számítás problémájával ér föl, s az eredmény valószínűleg így is ismét egy új lenne.

Azt pedig, hogy az áthasonítást valaki recipe után rendezhesse, soha senki el nem érheti.

Szerencsés véletlen tehet csodát. *Ma már azonban a tenyésztésnél biztos factor, és nem csoda kell.*

Lehet azon eset, hogy az utód a keresztezésnél a javító vérből mit sem örököl által. Ekkor az eredmény = 0.



Az «ACCIDENS.»

szeretik, ám hagyján! *De tenyészteni ilyenek után vétek*, mert:

1-szor. Jó és rossz tulajdonságok egyenlően öröklők;

2-szor. Senki sem képes meghatározni azt, hogy a keresztezésnél mely tulajdonságok és mily fokig fognak átörököltetni;

3-szor. Cél tudatos keresztezéssel teremthetünk ugyan céljainknak megfelelő új fajt;

4-szer. De ily célra a keresztezés egyszer és magában véve célhoz vezető ut soha sem lehet, mivel a nem kívánatos sajátságok visszaöröklése egészen a 8-ik generációig lehetséges.

5-szor. Épen azért, mivel azt, hogy

(nem egymás közt tenyészteni;) de visszavinni azon fajhoz, melynek alapsajátságait, mint superioresabb fajét fixirozni akarjuk: a többit pedig könnyörtelenül megsemmisíteni.

Már most vegyünk csak  $\frac{3}{4}$  évet, naponta 15 krjával:  $273 \times 15 = 50$  frt lesz darabonként a költség. Átlag pedig egy alomra öt egyed számítva:  $5 \times 50 = 250$  frt. Teljes constructióhoz kell 8 generáció. Így  $8 \times 250 = 2000$  frt és nyolcz év vesződése lenne az experimentum ára. Ki ezt megteszi, nagy hála lenne ugyan érdemes, de hogy lenne-e mindig biztos sikerre kilátás? Ez más kérdés. Mert a német vizslák pedigreeje még kevésbé megbízható.

Lehet, hogy épen az inkriminált féktelen (?) vérmérsékletet örökli által. Jól tessék distinguálni, nem fajilag, csupán ad personam, minden garancia nélkül arra nézve: mi lesz az ivadékból?

S ezen esetben meg van azon kétségtelen hátránya az ugyanolyan mértékű telivérrel szemben, hogy ennél sokkal értékteletlenebb, mivel tenyésztésre nem használható.

A legnagyobb veszedelem pedig *tenyésztési szempontból* épen azon egyedekben rejlik, melyek csodaképen egyenlően örökülnek mindkét szülőtől, melyek átvették mindazon sajátságokat, melyeket átörökíteni akartak és semmit azokból, me-

melyeket épen kikiűszöbölni akartak. (A Barcsay ur esete.)

Ezek ugyan százalékban is alig kifejezhető kivételek, de ép azért örökítik meg a szabályt, hogy a veszély bennök rejlik. És pedig azért, mivel a *pusztán accidentális, semmi positivus természeti törvényen nem nyugvó keresztezési siker, tévesen tényészeredmény gyanánt vétetik, s azon hitben, hogy ez így lesz ezentúl is: derűre, borura tényésztik tovább.*

*Pedig a mongrel eredménye rendszerint tehetetlen kuvasz, rosszabb mindkét ősfajnál és soha sem olyan, mely biztos irányban képes az átörökítésre.*

Hogy ezen állításunk világosabb legyen, folytassuk tovább a fentebb abban hagyott tényésztési törvényeket.

6-szor. Megdönthetetlen tényésztési törvény az, hogy: mennél több jó őse van egy állatnak:

a) annál több jó utódot fog az átlagban adni; és

b) annál kisebb a valószínűség arra, hogy az ivadékban káros visszaütődés jöj-jön létre; de

c) viszont mindez áll megfordítva is.

7-szer. Mennél több közvetlen előző generáció birt e sajátságokkal; annál jobban közeledik a faj a megállapodáshoz, és

8-szor, ezen állandóság első biztos hatása a 8-ik generáció.

Mindebből világos az, hogy az első keresztezés eredménye másra, mint a további keresztezésre, *visszatérve mindig a telivér, vagy tiszta, vagy ha mind a kettő, az a superiorisabb fajhoz ezzel — észszerűen fel nem használható; s ez áll legkevesebb az 5-ik, voltaképen pedig a 8-ik generációig.*

Ha valaki azonban keresztezéseket egymásközötti tényésztésre használ fel, oly tévesztett eljárást követ el, mely biztosan megboszulja magát, mivel az eredmény nem lesz más, mint elfajzás.

Szándékosan használtam a keresztezést és kerültem a félvér szót, s a keresztezést is tágabb értelemben véve, mert tudjuk azt, hogy félvér előhozatalára két faj szükséges. A nálunk divó vizslák legnagyobb részét pedig, fajnak még bámulói se nevezhetik.

Igen, de az ily mongrelt a közéletben a félvér lóval hozzák párhuzamba.

Semmi sem lehet tévesebb ennél, mivel nála így áll a dolog, hogy:

a) vagy a fogalom szűkebb értelmében keresztezünk egy inferiorisabb fajt magasabb vérű fajjal, s az ily keresztezés eredménye a félvér, mely tovább egymásközött párosítva ad infinitum félvért ad; vagy

b) a szó tágabb értelmében alkalmazzuk a keresztezést és fajnélküli kanczára bocsátunk egy fajment. No hát, ennek eredménye, valamint azok egymásközötti szaporítása nem lesz ugyan soha félvér, de mindig ló marad az.

Hason esetben ugyan a vizslánál is ebet kapunk; *de nekünk ez nem elég, nekünk vizsla kell külső és belső fajjellegével, mit vegyelemezhetlen vérkeverékkel ugyan soha senki sem ér el.*

Ki mondhatja meg az 1-8 pontban elmondottak figyelembevételével: mi lesz a resultátum? Ez az egyik kérdés.

De ki képes már csak az első keresz-

tezés nationálját megállapítani? Ez a második.

Ezen utóbbi kérdésre még csak általánosságban sem képes a tudomány választ adni.

Az elsőre azonban meg jön az in corpore, mert a többség vagy kuvasz lesz kinézésre, — vagy mi ennél is rosszabb — erre nézve ugyan vizsla. De tehetségeire? No, erről azután jobb lesz hallgatni.

Kénytelen voltam ezen különbségre aló és a vizsla között reámutatni.

*Vajjon az elmondottak után jobb és ajánlatosabb-e ilyen, minden tényésztési törvénnyel ellenkező kísérletekkel vétkezni? mint telivér anyagot szerezni be, melynél az ilyesmi legalább absolut ki van zárva, s az egyedüli különbség az egyed alaki tetszetőségében s az individualis potenciában van.*

*Vajjon nem az-e a rationabilisebb teendők, hogy az efféle fejrecsett kísérletek helyett igyekezzünk a telivér anyagot viszonyainkhoz mért módon tényésztetni és tanítani?*

A fölvetett két kérdésre mindenki megadhatja magának a választ, ha alávetette magát az unalomnak, hogy ezen igénytelen munkát figyelemmel átolvassa.

### Jó tanácsok a korcsolyázóknak.

A korcsolyázók öltözetéről. — Szivarozás. — Orvosi tanácsok.)

A korcsolyázásnál a mellékes dolgok közt mindenesetre legfontosabb az öltözet kérdése. Nehogy azt higgyék olvasóink, hogy valami tulságos melegen való öltözést ajánlanánk. A nagyon meleg ruházatban könnyen kimelegedve, még hamarabb meghülhetünk, mint a könnyű ruhában a kellő mozgás mellett.

A felső ruha, különösen a kabát derékban álljon jól a testhez. A szövet minőségét illetőleg mindenesetre a gyapjú és szőrkelmék a legmegfelelőbbek.

A nadrág alul szűk legyen, hogy a korcsolyázásban lábunk a leghababban mozoghasson.

Mind a kabát, mind a nadrág csak annyira legyen szűk és kemény posztóból készült, hogy mozdulatainkban semmi gátul se legyenek.

Alsó ruházatunkat a korcsolyázásra nincs miért melegebbel cserélni fel, mint a minővel rendszeren öltözni szoktunk. Mindenesetre jó a gyapjú kelméjű alsó ruhákat viselni télen, az ily ingek a hűléstől a legjobban megvédnek.

Minden különösebb ruhadarabb szükségtelen a korcsolyázásnál, mint sál, melegen belélt mellény, bundás sapka stb. A műkorcsolyázásnál a mi éghajlatunk alatt tulságos melegen tartjuk, bár meg kell engednünk, hogy a stilszerű korcsolya ruházatnál a sapkát is szeretjük látni.

A keztyűk közt legajánlatosabbak a most divatban levő kötött szőrkeztűk. A sima bőr, vagy bundás bőrkeztűk egyaránt alkalmatlanok.

A hidegebb korcsolya-évadban az ütérmelegítőket is felvehetjük. E kis ruhadarab kezünket még melegebben tartja, mint bármily jó keztű. A nőknél a bundás újjú kabátok helyettesíthetik ez ütérmelegítőt.

A cipők a korcsolyázók öltözeténél a

legfontosabbak, mert mintegy általuk erősítetik a lábhoz a korcsolya. A szijakkal való felkötésnél még nem oly fontos a cipő, de az újabb módú korcsolyák tisztán a sarokra és cipőtalpra esőttennek fel.

Azért beszélünk csak cipőről, mert a csizmákat már alig számbavehetőleg viseljük és mert ezek a korcsolyázásra nehézségük-nél fogva sem alkalmasak. Ha mégis a czizmában akarnánk korcsolyázni, ráncz nélkül feszes szárral csináltassuk, hogy a bő boka mellett a szár tartsa feszesen lábunkon a korcsolyát.

A cipőnek a lábra teljesen találni kell. A bő cipő nemcsak alkalmatlan a korcsolyázásra, de veszélyes is, mert könnyen lábunk alá engedi csúszni a korcsolya élét és elesünk. A cipőnek nem elég a lábfejre találni, hanem különösen a bokát kell szoritania. Ezért az egyedül megfelelő cipő csak az elől fűzős lehet. Az ilyen cipőt egészen lábunkhoz alkalmazhatjuk. — A fűzés elől jól lemenjen, hogy ha a cipő ki is tágul, azért lábunkhoz szoríthassuh.

A cipő alakja lehet bármilyen, bár a Halifax-korcsolyákra nézve jobb a vágott orrú, mint a hegyes talpú, mert a talpszorító vasak a végefelé vékonyodó talpra nem találnak jól. — A cipő talpa nem szükséges, hogy tulságos vastag legyen, mert így a korcsolya magasodik vele és az egyensúlytartás mindjárt nehezebb.

A cipő sarka mindenesetre alacsony legyen, úgyszólván csak arra való, hogy a korcsolyát megerősíthessük rá. A felülről lefelé keskenyedő sarkokba a Halifaxféle korcsolyák sarokszorítójának előbb helyet kell kivágni, hogy jól felerősíthető legyen.

A szivarozás, különösen papirszivarkák szivása a mi korcsolyázóink előtt szinte egynek tekintetik e sport igazi üzésével. Pedig e két élvezet együtt sehogysem férhet meg. Hiában szólnánk általában a szivarozás ellen, hiába fejtegetnénk, hogy a testgyakorlatok rendes üzése mily szükségtelessé teszi a legmértékletesebb dohányzást is, mert eredménye vajmi kevés lenne. Hanem korcsolyázni és szivarozni mégis kevesen fognak, ha átlátják czélszerűen és egészségtelen voltát. A korcsolyázásban erősen működő tüdőbe jutva a dohányfüst, sokkal ártalmasabb lesz mint rendszeren. Az erős testmozgás következtében a gyomor munkája is hatványozódik és így szükségtelessé a dohányzással is elősegíteni munkáját.

A testgyakorlatoknál általában és így a korcsolyázásnál is bármily vigyázattal üzünk is, némi bajok és kellemetlenségek alig kerülhetők el. Így főleg a kisebb-nagyobb hűlések csaknem napirenden vannak a korcsolyázásnál. Elkerülésükre első sorban a jó öltözet a fődolog. Mint láttuk erre nézve nem szükséges a tulságos meleg öltözet.

A korcsolyázás előtt közvetlen sem inni, sem inni nem szabad. Az étkezés után legalább egy és félórai nyugalomra van a gyomornak szüksége. Még kevésbé tanácsos tehát korcsolyázás közben étkezni. Egy kis szeszes ital is könnyen megárthat s felhevült állapotunkban szédülés okoz. — Korcsolyázás után annál jobban esik az étkezés, de ekkor sem szabad a lehülés előtt sem enni, annál kevésbé hideget inni.

A korcsolyatéren felső kabátunkat addig ne vessük le, míg fel nem kötöttük korcsolyánkat. Az első lépések kissé gyorsan

legyenek, különösen hidegebb időben, ne hogy korán átfázzunk. Ezért a tanulók, kik kevés mozgást végeznek mindjárt ne is tegyék le a téli kabátot, csak ha már érzik, hogy a testük a rendesnél több meleget fejt ki. Hanem még nagyobb baj lenne, ha egészen felmelegedésig várnának a felöltő levetésével, mert így még könnyebben áthűlhetnek.

Korcsolyázás közben hosszabban felöltő nélkül ne maradjunk a jégen, még kevésbé ülünk le a jégre. Még a korcsolya igazítása mellett szokásos jégre térdelések mellett is többen kellemetlen bajokat kaptak már. Ezért igen jó, ha a legkisebb korcsolya pálya mellett is van egy kis parti fedett helyiség, hol pihenni leülhet a korcsolyázó.

A korcsolyázás abbahagyása után rögtön öltözzünk fel. Sokan korcsolyázás után beszokták nyakukat melegen göngyölni. Mi ezt akkor ajánljuk, ha az illető izzadásig, felhevülten hagyja abba a korcsolyázást.

Arra nézve, hogy valaki egészsége veszélyeztetése nélkül meddig korcsolyázhat, határozott szabályt mondani nehéz, mert itt mindenki csak maga lehet magának bírója. — Minden testgyakorlat mint izommunka, ép így a korcsolyázás is s itt a testi fáradtság érzete a legjobb figyelmeztető a korcsolyázás abbahagyására. Nem mondjuk ezzel azt, hogy az első bágyadtsági érzésre leoldjuk korcsolyánkat, hanem hogy mikor izmaink csak akaratumk erős erőltetése mellett engedelmeskednek, mikor egész testünkben beáll a zsongó bágyadtság, ekkor már tanácsos a korcsolyázást abbahagyni. — Különben a fáradt izmokkal való tovább korcsolyázáskor történnek a legtöbb szerencsétlen esések. *Herkules.*

### A vitorlázás.

Nincs sportnem, melynek nagymérvű gyakorlására is rendkívül alkalmas terep ne kínálkoznék hazánkban kiterjedt és erdőinkben a vadásznak kedvező alkalom nyílik nemcsak rőtvdra, hanem farkasokra, medvékre, sőt még az Európában oly ritka hiuzokra is vadászhatni; bérceink között nemcsak a zerge honos, hanem ott találhatjuk a kondorok és sasok többféle válfaját is; a hegyipatakokban szép számmal uszkál a pisztráng, mintegy csábitva a sportsmant, hogy a horgászat kedélyderítő sportjával is foglalkozzék; rónáink beláthatatlan kiterjedésű síkján az agarászat, e különleges sportunk, üli fényes diadalait, — és a rókát üző kopófalka után száguldó lovasok „tally ho“-ja keres hiába visszhangot; a felvidéki, a dunántuli és az erdélyi megyék útjain a kerékpározók nagyobb kirándulásokra is vállalkozhatnak; éghajlatunk következtében a korcsolyázás hívei minden évben biztosan számíthatnak jégpályára; Dunánk, e hatalmas folyam és kisebb-nagyobb folyóink az evezés kiválóan hasznos sportjának nyujtanak tág teret; összes vizeink, még a leghidegebbek is, a leghasznosabb sportnem, az uszás, gyakorlását hónapokon át is lehetővé teszik, oly magas hőfoku vízzel bírnak nyáron át, a „magyar tenger“, pompás Balatonunk, és a Fertő, Fiuménk a „Quarnero“-járól nem is szólva, pedig a vitorlázás

lélek- és testedző sportjának kiterjedt üzésére hívják föl bennünket.

Foglalkozzunk most e sporttal.

Honunkban elég számos, nagyobb térfogatu tó fekszik ugyan, de azért azok legtöbbször vizállása, partviszonyai, vizöknek hinárral, náddal és más vizinövényekkel nagyon benőtt volta nem teszik azokat alkalmassá, hogy a vitorlázást mint sportot üzzük azoknak vitzükre; s így honunk állóvizei közül csakis a flumei „Quarnero“, a Balaton és a Fertő alkalmasak arra, hogy a vitorlázás, mint sport, meghonosodjék tágas síkjokon.

A vitorlázás! Az emberi találmányok szaporodását figyelemmel kísérve, azt látjuk, hogy a vitorlázás azon legrégebb találmányok közé tartozik, melyek által az emberiség óriási lépéssel közeledett örökös céljához: a folytonos tökélyesüléshez. Egyedül a vitorlák segítségével volt képes a kereskedő oly, távolfekvő tengerpartokat is fölkeresni áruival, melyeken nem birt volna kikötni, ha kereskedelmigályáját csupán evezők által hajtotta volna. A kereskedőket csakhamar követték a hódítók; és Duilius római konzul hadigályái, melyekkel Róma gyermekei megtörték a pun hadtengerészet fölényiségét, már jelentékeny haladásról tesznek bizonyosságot — a vitorlázás fejlődését tekintve.

Vitorlás hajókkal indult fölfedezői útjára Vasco de Gama; vitorlásokkal földözte föl Kolumbusz a negyedik világrészt: s így a vitorlázás legalább is oly áldásos tényező az emberiség fejlődésében, mint a kohászat, a betüszedés, a gőzgépek s a villamosság különféle alkalmazása.

De a vitorlázás nemcsak kereskedelmi és hadi-czélokra szolgál; hanem mint sport is szerepel, még pedig a legnemesebb fajok sorában: s így valóban végtelenül elszomorító volt, hogy még csak öt év előtt is a vitorlázás nemes sportja teljesen el volt hanyagolva nálunk. Örvendünk, hogy a lefolyt 3—4 év alatt fokozott erélylyel láttak az érdeklődők hozzá, miszerint az elmulasztott mielőbb pótolva legyen.

Bizonyára kevesen vannak olvasóink között, akik Vörösmarty Mihály. A „balatoni szívhalászat“ című csinos beszélyét nem ösmerik. A koszorus költő Balaton-Füred s a „magyar tenger“ akkori hü rajzát nyujtja nekünk vonatkozott beszélyében; a „magyar tenger“-ét, amelynek füredi partján az ottani „rév“-ben (volta-kép csak horgonyzó hely) számos ladik és hajócska volt kikötve.

Aki azután még csak öt év előtt, azaz 1879-ben is Balaton-Füredre rándult, kénytelen volt tapasztalni, hogy a Vörösmarty említett beszélyében szereplő ladikok és hajócskák vagy egytől-egyig már tönkrementek az idők folytán, vagy pedig sohasem léteztek. Ugyanis, 1879. nyarán a füredi part „hajórajá“-t egyedül 6 ladik és hajócska képezték: két vasladik, „Tihany“ és „Füred“, melyek újabb korunkban Buda és Pest között szolgáltak mint személyszállítók; az uszómester kis „mentő-csónak“-ja, melyet az ideai tavaszi jégzajlás pusztított el; egy rozoga öreg ladik, melyet „kacsázás“-ra használhattunk, persze! csak mi jó uszók, mert az minden pillanatban elsülyedéssel fenyegette a

bennülőket, oly sok viz tódult be repedéseinek és iszkápai alatt; egy idomtalan, nehézkes, nyíltfödélű vitorlás, mely kereskedelmi — czélokra szolgált — martonfüredi lakos tulajdona; és az évekkal azelőtt Angliából hozatott, „Herczegnö“ nevet viselő vitorlás, amely az ideai augusztusi regatták alkalmával Stefánia trónörökösünk szép díját nyerte el.

Bizony, ily szegénység vizi járművekben Balatonunkon rendkívül lehangolólag hatott minden sportsmanre. Mig most! Mig az idén! Mily pompás kép tárult föl a rega ták alkalmával, mikor a messze távolban feltünő sirályhoz hasonló fehér vitorlák megszakították a látkör hosszú vonalát! Hát még jövő évben; mikorra a „magyar tenger“ hajórajá hét új yachttal lesz gazdagabb!

A vitorlázás nemes sportja terepe szerint korlátlanabb és korlátoltabb élvezeteket nyujt ugyan, de mindkét nemű élvezetek olyanok, melyek a testet edzik, az izomerőt gyarapítják, a szellem találmányosságát élesítik s a lélekerőt fokozzák. A korlátlanabb élvezeteket a tengeren való vitorlázás nyujtja. Ha, például, Fiumében vonjuk föl yachtunk vitorláit, előtünk állanak a szebbnél szebb, távoli tengerpartok is, melyeknek fölkeresésére a bátor vizisportman már 20 tonnás yachtban is vállalkozik. Yachtunkon oly szabadoknak és vállalkozó szelleműeknek érezzük magunkat, mint talán sehol másutt; mert a tudat, hogy messze fekvő partokon is kiköthetünk, oly sajtáságos kellemes érzéssel tölti el keblünket, amelyet csakis hajónkon érzünk. De a korlátoltabb élvezeteket nyujtó vitorlázás is a legkellemesebb sportnemek közé tartozik. Mikor könnyed partiszellő emeli szárnyait a Balaton síkján, örvendve sietünk a szép tóhoz, hogy mielőbb yachtunkra juthassunk. A lenge „gig“ már negyedszáz evező-csapás után a yachthoz siklik; ruganyos szökéssel hagyjuk el azt és sebesen mászunk a yacht keskeny, rövid hajóoldal-lépcsőjén a vitorlásra; gyorsan oldjuk föl a vitorla-göngyöket és már néhány percz múlva a kibontott vitorlákat egymásután vonjuk föl az árboczokra, miközben matrózunk a horgonyt szedi föl. Pár percz alatt már messze utat futott be yachtunk, amely minden zaj nélkül siklik a fodros vitzükre. Idővel fokozódik a szél ereje; a keskeny fodrok hosszú és magas hullámokká nőnek, melyeknek habzó tajtékat hömpölygető csipkézett taréja hatalmas zúdulással csobbanik a szél ellen keresztező yacht elejének éléhez, mely átszel hullámot és taréjt s a szélmenti oldalhoz, amelyhez tompa kongást hallat. A szél még erősebb lesz; a vitorlák mély öblözete dagad; a könnyű jármű annyira meg-meghajol nyomásuk alatt, hogy a szélmenti hajóoldal párkányának vékony barázdát szánt a habzó hullámos vizsikon: s a lenge hajócska szinte röppülni látszik a parton állók szemében. A szél dühöngeni kezd; a helyi viszonyokat ösmerő, gyakorlott kormányos vihart lát közeledni, amely elől révbe futni már nincs ideje. A felsőbb légkörökben uralkodó szelek rövid idő alatt sötét felhőpalástot borítanak a tiszta égre; a villám átveszi uralmát és szemkápráztató cikázó mennykönyvek s földet eget rengető ha-

talmas dörgések által jelenti ezt a viharral megküzdeni kénytelen kormányosnak is. — „Megküzdeni kénytelen“; e tényben rejlik a vitorlázás, ebben rejlik a vitorlázási-sport lélekedző hatása. Az egymást rohamosan kergető tornyosuló hullámok eltemetéssel fenyegetik a hajót; a törekeny jármű előtt meg-megnyiló hullám-völgyek elnyeléssel ijeszgetik azt; a vitorlákra oly erős nyomást gyakorol az orkán, hogy az árbocok recsegnék: mindez nem félemlíti meg a bátor kormányost, aki nyugodtan oszt parancsot a vitorlák egy részének bevonására és a fővitorla félmagasságra való bocsátására és azután kihívó daczczal, melyet a diadalmaskodás érzete, tudata éleszt, vezeti hajóját a forrongó elem házmagas hullámainak.

(Folytatjuk).

### Lövészet.

**Magyar országos lövész-szövetkezet.** A budapesti lövész-társulat egy magyar országos lövész-szövetkezet alakítása ügyében fölhívást intézett az összes magyarországi lövészegyletekhez, melyben kifejti, hogy választmánya egy magyar országos lövész-szövetkezet alakításának eszméjével behatóan foglalkozván, ama elhatározásra jutott, hogy a magyar országos lövész-szövetkezet létesítésének kérdését a testvér lövész-társulatok előtt egészen újból kezdeményezi, s a hazai lövész-társulatokat pártolásra felkéri. A jövő 1855. évben megtartandó országos kiállítás a legkedvezőbb alkalmat nyújtja arra, hogy az ország lövészegyletei, megbizottak útján a magyar országos lövész-szövetkezet alakítása céljából tartandó értekezletben megjelenhessenek, s ezen az országos szövetkezet megalakítását végleg elhatározhassák. A budapesti lövész-társulat új lövöldjében évenként királydiszlövészet szokott tartani. Ezt a diszlövészetet az 1885. évben, az országos kiállítás tartama alatt fogják megtartani, mely alkalommal a lövészegyletek értekezlete is megtartható lenne. A választmány ennél fogva arra kéri a lövészegyleteket, tudassák vele, vajjon óhajtják-e, hogy a magyar országos lövész-szövetkezet létre hozassék? és hajlandók-e a Budapesten 1885. év nyarán az országos lövész-szövetkezet alakítása céljából tartandó értekezleten megbizottaik által részt venni?

**Új lőport** fedezett fel a Krupp-féle aczélgár, mely szakkörökben nagy feltűnést keltett, mert kilátás van rá, hogy az eddig használt lőport teljesen ki fogja szorítani. Barna lőpor nevet adtak ez új puska por-nak, mely ugyanazon csőbeli gáznyomás mellett nagyobb kezdő sebességgel löki ki a lövedéket, mint a jelenleg használatban levő, s a mellett minden kaliberü fegyverek, sőt ágyúk töltésére is hasonló sikerrel alkalmazható. Legnevezetesebb tulajdonsága azonban az, hogy csupán erősen elzárt üregben robban, míg szabad levegőn, valamint portartó szekrényben csendesen, minden robbanás nélkül ég el, noha, mint állítják ez is, salétromból, kénből és szénből van gyártva, mint a fekete puska por, csak hogy az előbbinek vegyítési aránya más. Az az előnye is van a barna lőpor-nak, hogy füstje igen könnyű, s azért hamarabb eloszlik mint a közönségesé.

### Tűzoltó- és sportegyleteink.

M e g y é k	Tűzoltó	Lövész	Vadász	Torna	Korcsolya
Abauj T.	5	1	—	—	1
Alsó-Fehér	6	1	—	—	1
Arad	8	3	—	1	1
Árva	5	—	—	—	—
Bács	11	7	—	1	3
Baranya	5	—	—	1	1
Bars	4	1	—	—	1
Békés	2	—	3	—	1
Bereg	1	2	—	—	—
Besztercze	3	1	1	—	1
Bihar	7	—	—	1	2
Borsod	2	—	—	—	1
Brassó	1	—	—	—	—
Csanád	—	—	1	—	—
Csik	3	—	—	—	1
Csongrád	4	2	1	1	1
Esztergom	3	1	—	—	1
Fejér	10	1	—	—	1
Fogaras	1	—	—	—	—
Gömör	8	2	—	—	3
Győr	6	1	—	—	—
Hajdu	4	1	1	1	1
Háromszék	4	—	—	—	—
Heves	5	1	2	1	2
Hönt	3	1	—	2	—
Hunyad	7	2	—	—	1
J-K.-Szolnok	4	—	1	—	4
Kis-Küküllő	4	1	—	—	1
Kolozs	4	1	1	1	1
Komárom	4	2	—	—	—
Krassó	7	4	1	1	—
Liptó	2	—	—	—	2
Máramaros	1	1	—	—	—
Maros-Torda	4	—	—	—	2
Moson	8	—	—	—	—
N.-Küküllő	5	2	—	—	1
Nógrád	3	—	—	—	1
Nyitra	10	—	—	3	—
Pest	09	8	2	2	2
Pozsony	62	3	—	—	—
Sáros	3	1	1	—	1
Somogy	4	—	—	—	—
Sopron	13	2	—	2	1
Szabolcs	1	—	—	—	2
Szatmár	5	3	1	1	2
Szeben	13	1	—	1	1
Szepes	25	7	3	—	2
Szilágy	2	—	—	1	1
Szolnok	3	—	—	—	1
Temes	31	18	—	—	2
Tolna	5	2	2	—	—
Torda	5	—	—	—	—
Torontál	10	4	1	—	—
Trencsén	16	1	—	—	—
Turóc	06	—	—	—	—
Udvarhely	1	—	—	—	—
Ugocea	1	—	—	—	—
Ung	3	1	—	—	1
Vas	34	2	—	1	1
Veszprém	4	5	—	—	1
Zala	10	3	—	—	1
Zemplén	6	—	—	1	1
Zólyom	7	3	—	—	1

Ezekon kívül van az országban 5 atletikai club, 1 Lewn-tennis, 7 csónakázó, 5 lovar és vers., 5 tekézó, 2 uszó és 4 vívó egyesületünk.

### Lótenyésztés és versenyek.

A magyar lovaregylet legutóbb tartott választmányi ülésén a döntő bírósági póttagvágról lemondott Blaskovics Miklós helyett Mayer Arthur választatott meg új tagnak. Minthogy azonban Mayer Arthur kijelentette, hogy a választást nem fogadja el, az új póttagválasztás a lovaregylet egyik közelebbi választmányi ülésén fog megtörténni.

**A nizzai versenyek** 1885. január 12., 15. és 18-án futtatják a Prix Conseil Municipalt (5000 frnkos gátverseny), a Grand Prix de Monacot (20,000 frnkos akadályverseny) és a Prix du Conseil Generalt (4000 frnkos akadályverseny). Második nap a Prix de Monte Carlót 7500 frnkos nagy gátverseny) s az utolsó napon a Grand Prix de Nicet (10,000 frnkos akadályverseny).

**A jövő évi angol Derbyre** való fogadások mindinkább kezdenek kiterjeszkedni. Paradox legutóbb 350 : 50, Melton : 8, Lumindry 350 : 25 jegyeztettek. Kingwoodra 65,000 : 1000 font sterling fogadás köttetett.

**Franciaország győztes lovai** közt Little Duck áll nyeresemény tekintetében az első helyen. Nyeresemény összege 287,500 frankra rúgott, melyet négy nyereseményével aratott. Utána következik Archiduc 249,600 franknyi nyereseménnyel, mit öt győzelme jövedelmezett.

**A győztes jockeyk** élén Angliában még mindig Fred Archer áll. Az idén 232 győzelmet mutathatott fel, a mult tiz év alatt nem kevesebb, mint 2046-szor lovagolt győzelemre. Lord Falmoutk évenként 100 fontot fizet neki, a portlandi herczeg és Hartings lord együtt 2000 fontot a másod, a westminsteri herczeg 1000 fontot a harmad, s Allington lord 500 fontot a negyedik jogigényért a lovagláshoz. Ez magában véve körülbelül 40,000 forintnyi összeg, nem is számítva azt, a mit külön a lovaglásokért kap e hires jokey.

### Vadászat.

**Tilos vadászni** decemberben szarvasra, dambikára, zergegídára, siket és nyirfajdkakasra és császármadárakra; zergékre december 15-étől kezdve tilos a vadászat.

**Az udvari parforce vadászatok** nem folytatódhattak a mult héten, mert az időjárás nem volt kedvező. A vadászok mindazonáltal nem adták még fel abbéli reményöket, hogy az idén még lesz egy pár érdekesebb vadászat. Esterházy Miklós gróf a falkanagy, ki hosszabb ideig távol volt Megyertől, a napokban ismét visszajött. Az ő távolléte következtében maradt el a tervezett huntingball is.

**Rudolf trónörökös** hir szerint Gömörbe készül, hol Koburg-Rohány herczeg birtokán fog medvére vadászni a Királyhegy aljában. A főuri birtokon folyó nagyszabású készülődések e hir valóságát bizonyítják, jöllehet az idő előhaladottsága ellene mond a medvevadászat valószínű voltának.

**Gróf Zichy Ferencz** vedrödi, p. földemesi és diószegi uradalmain decz. 3-tól 5-ig tartó sikeres vadászatok voltak a következő eredménnyel: 3 öz, 2010 nyul, 15-tengeri nyul, 1077 fączán, 202 fogoly.

Részt vettek Károlyi Tibor gróf, Vay Béla báró, Odescalchy Géza herceg, de Zasse Emil gróf, Nádasdy Ferencz gróf stb., s kívülök néhány főrangú hölgy.

**Fácán vadászat.** A Festetics gróf tulajdonát képező bogáthi vadászterületen az első napon 18 fácán, 50 fogoly és 706 nyúl volt a vadászáskmány. Mindkét napon összesen 1308 darab vadat ejtettek el.

**Czenki lőjegyzék.** Decz. 1-én, pagony a szolgagyőri nagyerdő, 142 fácán, 2 fogoly, 84 nyúl, 3 tengerinyúl, 1 őz, 1 róka. Decz. 2-án, pagony Kövesmező, 68 fácán, 14 fogoly, 168 nyúl, 3 tengerinyúl. Decz. 3-án, pagony Rongyos, 149 fácán, 16 fogoly, 162 nyúl, 1 tengerinyúl. Decz. 4-én, pagony szolgagyőri nagyerdő, 192 fácán, 7 fogoly, 82 nyúl, 483 tengerinyúl, 1 őz. Decz. 5-én Fácános, 169 fácán, 16 fogoly, 140 nyúl. Összesen 629 fácán, 55 fogoly, 636 nyúl, 490 tengerinyúl, 2 őz, 1 róka. Vadásztársaság: gróf Erdődy István, gróf Erdődy György, gróf Andrássy Gyula, gróf Zichy Henrik, gróf Zichy Rezső, báró Rothschild Nath., gróf Schönborn Ervin, gróf Széchenyi Béla (háziúr).

**Gróf Zichy Jenő** fácánosában 5 évi fáradságos kísérlet után már oly szépen tenyésztek a fácánok, hogy vadászhattak rájuk s körülbelül 60—70 kakast fűzhettek fel.

**Sikerült medvevadászatot** tartottak Fáy főispán nyustyai erdejében, a melyben az a nem mindennapi eset fordult elő, hogy a vadásztársaság egyik derék tagja, Hámos Aladár nyulsőréttel holtan terített le egy testes maczkót.

**Parád erdősegeiben** gróf Károlyi Gyula birtokán a hóesés alkalmából több mint 300 darab vadsertést nyomoztak ki, melyekre december folyamán vadászatokat fognak tartani.

**Egy abessiniai vadászati kirándulás tervezése.** Stubenrauch lovag egy Abessiniába teendő vadászati kirándulás tervezetét tette a napokban közzé, a mely ritka élvezettel kecsegteti a résztvevőket. Az egész kirándulás három hónapra van határozva s a résztvevők díjai 5000 és 3000 arany forintban van megállapítva. Vadászni fognak nemcsak leopárdok, hiúzok, vaddisznók és sakálokokra, hanem elefántok, sőt oroszlánokra is. A társaság január elején már elindul Triesztből; Massanában fogja tartani szállását s onnan indul ki egyes expedíciókra. Mint értesültünk néhány magyar sportsman is részt fog venni az érdekes vadászatokban.

**Az erdei szalonkák**ról Zeng vidékéről azt írják, hogy az ottani szigeteken legalább is kétannyi mutatkozik jelenleg, mint más években. A rendetlen visszavonulás tehát nem volt hátrányukra.

**A hiúzok** úgy látszik, állandóan kezdik fenyegetni a felső-magyarországi vadasterületeket, mert noha folytonosan és mindenfelé pusztítják őket, mégis évről-évre szaporodnak. A múlt hó végén a zay-ugróczi uradalomban ismét kettőt pusztítottak el. A kerülő ugyanis az erdőben egy sziklás hegygerincz mellett egy öreg nőstény hiúzra és két már meglehetősen kifejlett fiatalra akadt. A csősz sörétlövése az öreget halálosan találta, az egyik fiatalat megsebezte. Ez utóbbit csak pár nap

mulva találták fel ismét s még akkor is meglehetősen erőnél volt, mert négy lövés kellett leterítésére.

**Nemzetközi ebkiállítás** fog tartatni a jövő évi márcziusban Lipcsében a „Diana“ egyesület kezdeményezésére. Az érdeklődés oly nagy, hogy a fedezetül szolgáló 10,000 márkára alig két hét alatt 4000 márkát jegyeztek.

**A vad pecsenye fogyasztás Párisban.** Az elmúlt 1883. évben Németországból 230,000 nyulat küldtek Párisba, a hol mindössze 253,000 darabot fogyasztottak el. Azonkívül szállítottak Németországból 11,000 szarvast és őzet, 200 vaddisznót. Olaszország, Hollandia, Spanyolország szintén hozzájárultak a nagy világvárosnak a legkülönfélébb vadpecsenyékkel való ellátásához. Páris a múlt évben elfogyasztott a fentemlített nagy számú vadon kívül 489,000 fűrjet és 860,000 vadkacsát. — Az összes husmennyiség 56 millió kilogrammot tett ki.

**Lapunk** ama tiszteletteljes kérelemmel fordul hazánk lövészegyleteihez és a lövészet bármily nemével foglalkozó fiaihoz, hogy akár társulataik beléletének fontosabb mozzanatairól, akár ezen kiváló gyakorlati jelentőséggel bíró sport körébe tartozó eseményről és mozgalomról minket értesíteni sziveskedjenek. Mi ismerve a lövészet kultiválásnak hazánkban nem eléggé elterjedt voltát s belátva annak sokoldalú fontosságát, kiváló sulyt fogunk rá fektetni lapunk hasonnevű rovatában. **A lövészet** reánk magyarokra nézve minden sport közt a leghasznosabb. Erről bővebben írunk.

### Athletika.

**A magyar atletikai klub** szép eredménnyel tartotta meg e hó 13-án zártkörű házi viadalát. A komoly és tréfás gyakorlatokkal vegyes program közötti szüneteket katonai zenekar játéka töltötte ki, végül pedig az ügyesen összeállított díjak kiosztása kölcsönzött érdeket. A versenysorozat összesen 15 pontból állott, az est hősei pedig Dáni Vilmos és Vermes Lajos voltak.

**Balatoni vitorlás a tengeren,** Nádasdy Ferencz, Károly László és Andrássy Géza grófok Young balatoni hajóépítőnél 3 egészen egyforma igen keskeny mély járatu, egy árboczos racert építtettek, s maguk közt kisorolják. Mind a három vitorlás tavasszal Fiumében, Velenczében és Triesztben fog versenyezni. Youngnál készül még Ádám Károly számára is egy yacht.

**Az aradi torna-egyesület választmánya** a múlt vasárnap tartott gyűlésén elhatározta, hogy a f. hó 20-án a Lyceum tornatermében disztornázást rendez. A részletes program a meghívókkal együtt legközelebb szíjjel fog küldetni. A disztornázás után társas estély is lesz.

**A kolozsvári jégpálya** megnyitott már a sétatéri tavon. Bár az utóbbi napon az idő meglehetősen engedett, s ennek következtében a jég meglágyult, mégis elég számmal korcsolyáztak mindkét nembeli kedvelői e testedzősportnak, katonazene mellett. A Diána uszoda pályáján is sokan korcsolyáznak.

**Korcsolya-verseny** lesz Bécsben január 11-én. A feltételek következők: I. Megnyitási verseny. Távol 800 méter, csak

egyleti tagok számára. II. Juniorok futása. Távol 800 méter. Nyitva amatőröknek. III. Nagy sikverseny. Távol 1600 méter. Nyitva amatőröknek. IV. Nagy akadályverseny. Távol 800 méter 8 akadály, nem nagyobb 60 centiméternél. V. „Omnium“ sikverseny. Távol 800 méter. Nyitva mindenkinek.

**A német alföldi korcsolyázó szövetség** e télen Leenwardenben Friezországban nemzetközi korcsolyázó-versenyt rendez, melyen négy pénzjutalom, összesen 1200 hollandi forint értékben s egy champion-érem lesz kiosztva. A verseny idejét csak később állapítják meg, minthogy azaz időjárástól függ. A bejelentési határidő: két nappal a versenynapja előtt van. Korábbi bejelentőknek azaz előnyük van, hogy verseny idejéről direkte értesítve lesznek.

**A londoni atletikai club** a múlt hó 18-án tartotta a St. James Hallban vivóestélyét, melyet birkozással, ökölvívással, „Indian club“ és „Domb bells“ gyakorlatokkal kötött össze. A legkülönfélébb gyakorlatokat ugrás nyitotta meg, s ezt amatőrök ökölvívása követte. Ezután bajonet, fleuret, kard, tör- és botversenyek következtek, melyek különösen fényesen sikerültek. A „Polytechnic gymnasium“ tagjainak gyakorlatai szintén általános tetszést arattak. Feltűntek kiválóan A. C. E. Melló, nagyszerű londoni tornász erőgyakorlatai, miket 16 font súlyu golyók, 44 font indiai buzogányok és 60 font súlyu „domb belle“-ekkel véghez vitt.

**Felső-Olaszországban** napról-napra terjed a velociped sport. Csak nemrég is alakult Cadagnóban új egyesület. Az ország kitűnő utjai nagyban előmozdítják e sport fejlődését, úgy, hogy ott oly recordokat érnek el, melyek versenypályákon elért eredményekkel is bátran összehasonlíthatók. Így a veronai club Villafrancába és vissza, azaz harmincz kilométernyi ultra versenyt rendezett. A veronai porta nuovánál összesen negyven bicylista gyűlt össze, s délután 2 óra 40 perczkor indultak utnak. Az első, ki 3 óra 10 perczkor Villafrancába ért, Freceschini Zsigmond volt.

**Belgiában** az ottani statisztikai kimutatások szerint az elmúlt saisonban kilencz cyclista meeting tartatott, még pedig kettő Hint Trond-ban s egy-egy Loewen-ben, Suasy-ban, Heyst-ben, Châtelet-ben Ostendében. E versenyeken összesen 110 díj került kiosztásra, ezek közül 9 külföldre vándorolt. A legjelentékenyebb eredmény ez éven M. Swéroné volt, ki a Saint-Trondban tartott szeptemberi meetingnél 2 : 13 idő alatt 120 méternyi utat tett meg. Ugyane versenynél M. Wirix érkezett be másodiknak 2 : 13<sup>1</sup>/<sub>6</sub> idő alatt.

**Greenfield Alfréd,** angol boxoló, ki csak nemrég ért Amerikába a Flushingban nemrég tartatott versenyfutásban igen ügyes futónak is bizonyult; 11 másodperc alatt 100 yard utat tett meg. Greenfield John L. Sullivannal a futásban is szándékozik versenyezni, még pedig a fennirt távolságra.

**Noremac D. György,** ki arra vállalkozott, hogy 5100 mértföldet 100 nap alatt tesz meg, még mindig talpon van. A hely, hol Noremac naponkint gyalogutját teszi a nev-yorki „Tedistrans salon“ egy kis terme. Ha Noremac ki fog tartani, utját jövő év február 26-áig teszi meg.

# KÖZGAZDASÁG.

## Magyarország financiai önállóságának megalapítása.

III-ik közlemény

Midőn Napoleon császár felszólítására a francia törvényhozó testület egy 476 millió franknyi kölcsönt megszavazott, a kormány a nemzethez fordulván, azt közös aláírásra bocsátta, és a nemzet az aláírási záridejéig 15 ezer millió frankot jegyeztet.

Midőn pedig a bécsi Reichsrath, Benke pénzügyének egy 100 millió forintnyi kölcsönt engedélyezett, akkor a pénzügyminiszter ügynökök, csaknem koldulva járták be egész Európát — míg végre Benke ur személyesen London, Páris és Frankfurtba rándult és neki sikerült pénzt elő teremteni. — De mily föltételek alatt. Adtak neki s 100 milliónyi 5%-os osztrák állampapírral 60 millió forintot.

Európának rendezett államai kapnak olcsó pénzt, annyit a mennyi csak kell! Szemeink előtt fekszik a tény, hogy Franciaország, daczára a szerencsétlen hadjáratnak képes volt 48 óra alatt, előnyös feltételekre magának egy 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub> millárdnyi kölcsönt biztosítani; sőt még berlini bankárok adtak pénzt kölcsön a párisi kormánynak akkor, midőn még a hábrú dúlta Franciaország területét. Ha pedig a gondviseléstől oly dusan megáldott osztrák-magyar birodalom pénzre szorul, kényszerítve van, magát a legnagyobb pénzügyi abszurdításoknak és nyuzásoknak alávetni és államkötelevényei majdnem 40%-nyi veszteséggel árulhatnak.

Mindezekből kiviláglik:

1. hogy ha Magyarország erkölcsileg, anyagilag, és politikailag nem akar elveszni, egy gyökeres gyógyításhoz kell fordulnia.

2. Hogy ezen gyógyításnak Magyarországból kell kiindulnia, mivel úgy látszik hogy a bécsi miniszterium nagyobb szerinti nemzeti tett kivételére nem képes.

A kiegyezkedési szerződésnél fogva Magyarország kamatquota terhe alól kibontakozhatik, ha quotájának tőkét osztrák állampapírokban lefizeti. Törvényes téren állunk tehát, midőn ezt kivinni törekszünk.

31 millió frt kamatnak tőkét 620 millió. Kell tehát 620 millió frt összeget osztrák állampapírokban előteremteni, azt a bécsi pénzügyminiszter asztalára letenni, ezáltal az összbirodalmi államadóssággal solidaritástól kilépni és így az ország pénzügyi önállóságát megalapítani.

Igaz ugyan, hogy Magyarország nem képes 620 milliónyi összeget osztrák állampapírokban készpénzben bevásárolni, de az nem is szükséges.

Ezen állításunk igazolását találja az 5%-os osztrák állampapírok (unificirte Rente) árfolyamában.

Ezen papírok árfolyama ugyanis oly silány, hogy a magas kamatolás sehogysem áll arányban az árral, melyen azok eladhatók.

Ennek a meglepő jelenségnek oka abban rejlik, hogy éppen a túlságosan magas kamatozás folytán a vitág bizalmát vesztette ez iránt a papíros iránt.

Jól tudja a világ miképen az államadósság túlhaladja a 3000 milliót, és nem

hiszi, hogy a birodalom képes legyen az idők folyamában a kamatok óriási terhét elviselni.

Ezen komor jelenségnek kell minden derangirozott államban beáll.

Nem azért silány a tartozó állampapírosainak árfolyama mivel keveset jövedelmez; túlságosan kamatoznak azok, hanem azért, mert biztosíték hiányában az államhitelezők oly előre nem látott események lehetőségét, sőt valószínűségét sejtetik, melyek folytán maga a tőke veszélyeztetve leend.

Szárazon kamatozó papírok, melyeknek tőkét vissza nem fizettetnek, nem állhatnak oly előnyös árfolyamban, mint azok, melyeknek tőkét visszajár, és ezek ujjal hátterbe szorítatnak a sorsolási papírok által, mivel ezen utóbbiak a legtágasabb tért nyújtják az üzérkedésre.

Oly papírok, melyek teljes biztosságuk mellett nagyobb nyereségi reményt nyújtanak — oly papírok, mondjuk előszeretettel vásároltatnak és ennél fogva előnyösen tűnnek fel az árfolyam jegyzékben. Ha tehát egy varázsvessző legyintésével az osztrák állampapírost oly papírossá lehetne várszolni, mely

1. Kamatoznék rendszeren,
2. Biztosítaná a hitelezőket, hogy nekik a tőke egy kitűzött időközben névszerinti értékében ki fog fizettetni.
3. Nagyobb nyereségi reményt nyújtana.
4. Oly külalakú lenne, hogy könnyen járhasson kézzől-kézre, és ennél fogva kényelmes forgalmi eszközzé válna.
5. Biztosítva lenne.
6. Könnyitene az adózó nép terhén és mindezen tulajdonságai folytán
7. emelné az ország termelési erejét és ennek következtében fizetési képességét.

Ha mindez mondjuk egy varázsvessző legyintésével kivihető volna, akkor az osztrák unificált 5% állampapírjainak cursusa az európai tőzsdéken talán hallatlan lendületet nyerne.

De nem látjuk, hogy mindeddig egy ily célhoz vezető lépés történt volna, s félek nehogy ferde pénzkezelés által felidézve, álljon be egy borzasztó horderejű financiai és társadalmi catastropha.

Visszaborzadok ily eseménytől, mert egyedül csak a Mindenható tudja, mivé válna akkor szegény magyar hazánk!

Ha tehát hazánk financiai önállóságát kivinni szándékozván, a törvény értelmében a végzetes kamatquotából kibontakozni és annak tőkét osztrák állampapírokban a lajthántuli miniszternek letenni akarja, következően kell eljárnia:

Kell ugyanis egy magyar állampapírt alapítani, mely mint önálló magyar adósság terhelné egyedül csak a magyar korona tartományait és következő kellekkel lenne felruházva:

- 1-szor. Kamatozna rendszeren.
- 2-szor. Biztosítaná az államhitelezőket hogy nekik a tőke egy kitűzött időben névszerinti értékében vissza fog fizettetni.
- 3-szor. Nyújtana nagyobb nyereségi reményt.
- 4-szer. Lenne biztosítva.
- 5-szor. Könnyíteni az adózó nép terhén.
- 6-szor. járhasson könnyen kézzől-kézre.
- 7-szer. Szaporítsa mindezeknél fogva az ország termelő erejét és fizetési képességét.

És ezen papírral kell 620 milliónyi összeget osztrák állampapírokban beváltani.

Csak egy neme a papíroknak birhat ezen hét tulajdonsággal:

Oly törlesztési papírok, melyek a rendes törlesztésen felül sorsolási előnyökkel bírnak.

Ezeket előre bocsátva átmenyünk systemánk megfejtsére,

Ezen systema nem egy, már az önnálló magyar államadósságra alkalmazott terv, mely ily tervet csakis a törvényhozó testület meghagyása folytán lehetne sikeresen készíteni.

— Egy minimális számra visszavezetett törlesztési rendszer az melyet minden egyes esetre külön kell alkalmazni.

Vettem számításaim alapjául egy 1000 milliónyi tőkét. Vettem, azt azért, mivel a tizzel felosztható számokkál számítás, a legegyszerűbb, és annak eredménye minden más nagyobb vagy kisebb számra könnyen alkalmazható.

Midőn a krimi hadjárat alatt Angolország hatalmas alsó házában merült vala fel a kérdés, valjon a háboru költségei emelt adó, vagy új kölcsön útján fedezendő: az alsó ház az adó mellett nyilatkozott — azon elvet állítván fel, miszerint a jelenkor nincs feljogosítva adósságot róni a jövő nemzedékek nyakába.

Ezen elvnel fogva nem vagyunk feljogosítva, utódainkra oly roppant, véget nem érő fizetési terhet hagyományozni, milyen a kamatquota.

Vezérelt engem még azon jogi nézet is, hogy nemcsak a hitelezőnek, hanem az adósnak is vannak jogai, mert különben minden váltót és kötvényt peres ítélet nélkül lehetne végrehajtani, és hogy az állam kötelességei a honpolgárral szemközt, annak szellemi és anyagi jólétével nem kevésbé szentek, mint azok, melyeket hitelezői iránt felvállalt.

Mert nemcsak azért van teremtve az ember, hogy adót fizessen; hanem azért is, hogy műveltségi és polgárisodási hivatásának megfelelően, az emberiség magasabb czéljai felé haladjon.

**A kiállítási építkezések** serényen folynak. Az iparsarnok kupolájának szerkezete már teljesen készen van, a műcsarnokban csak a belső befejezési munkálatok vannak hátra. A csarnokok csaknem mind tető alatt állnak már.

**A rizstermelésnek** hazánkban való nagyobb mérvű felkarolása iránt az orsz. gazdasági egyesületben mozgalom indult meg. A kormány hajlandó volna olcsó áron engedni át erre a közgazdasági szempontból rendkívül fontos célra állami földeket, a mit a bizottság tudomásul vevén, azonnal aláírást nyitott, a melyen csupán 10 aláíró 41,000 frtot jegyzett.

**A vámemelések Franciaországban.** A francia kamara bizottsága a buza vámjának fölemelését 2 frank 40 centimere határozta, a lisztét pedig 7 frankra. Ezentúl tehát a buza vámjá az eddiginek négyszerese, a lisztvám pedig hatszorosa lenne, a mi egyértelmű volna a mi lisztbeviteünk teljes kiszorításával. A magyar kormánynak tehát nagyon résen kell lennie.

# ÁLTALÁNOS SZEMLE.

## UDVAR és ARISZTOKRACZIA.

A királyi udvar az elmúlt két hét alatt Gödöllőn tartózkodott s még néhány napig ott marad, de azután a budai várakba fog költözni. Ő felsége csütörtöki általános kihallgatásait mindeddig folytatta, december 5-ikén 41-en, decz. 11-ikén 36-an nyertek kihallgatást. A karácsonyi ünnepeket, melyekre valószínűleg a trónörökös párt fog jönni, mint mindig, úgy az idén is családi körben fogja az uralkodó család megülni Budán. — Az első udvari bál január 7-ikén lesz a trónörökös párt részvételével. A trónörökös itt volt körünkben egy napig, hogy részt vegyen a felügyelete alatt készülő „Az osztrák magyar monarchia irásban és képekben“ című nagy mű szerkesztő bizottsága ülésén; ugyanekkor megtekintette a kiállítási építkezéseket is.

Rudolf ő felségének udvara már átköltözött Laxenburgból a bécsi császári palotába; a trónörökös párt, mint tavaly is, a Schweitzerhof lakosztályban lakik, a kis Erzsébet főhercegnő pedig szépapja Ferencz Károly főherceg egykori termeiben. A 10 hónapos kis főhercegnő e hó első napjaiban jelent meg először Bécs utcáin. Ekkor kocsiztak ki vele először. Pompás szinben van, kék szemei, kerek mosolygó arca csakhamar meghódítja a Ringen sétáló bécsieket, kik kíváncsian kísérték a kis fenség fogatát.

Albrecht főherceg Arcoból e hó 17-én visszaérkezik Bécsbe.

Lipót főherceg súlyos betegségben fekszik s állapotában minduntalan rosszabbulás mutatkozik; folyton láza van és hátgerincz fájdalmakat érez.

A toskánai nagyhercegné és fia Lipót Ferdinánd főherceg Fiuméba utaztak, hol a telet tölteni fogják.

Charlotte meiningeni örökös hercegnő a német trónörökös párt legidősebb leánya a telet Cannesban fogja tölteni, mert egészsége igen meg van rongálva.

Dolgorucky hercegnő, II. Sándor császár özvegye, párisi hírek szerint másodszer férjhez megy, állítólag Di Avarna grófhhoz, a ki nem rég mondott le a párisi nagykövetségnél elfoglalt első titkári állásáról.

Meranban az idén igen nagy számu s előkelő közönség tartózkodik, köztük a magyar s osztrák arisztokrácia sok kiváló tagja. Ott vannak Hohenzollern herceg nejével, Metternich grófnő, két Batthyányi gróf, Nugent-Pallavicini grófnő s kívülük számosan, ugyszintén ide várják Mária Terézia főhercegnőt, valamint a mecklenburgi nagyherceget.

Marburg báró kisasszonyt sajnos baleset érte Pozsonyban; koresolyázás közben elesett és lábát törte. Izabella főhercegnő, ki szintén a koresolyázók közt volt, többed magával segítségére sietett a baronesnak, kit haza szállítva, azonnal orvosi gyógykezelés alá vettek.

Gyürky Ábrahám gróf nógrádmegyei főispán a beteg Berchtold László gróf helyére ő felsége által Nyitra megye főispánjává neveztetett ki.

A regatta bált, melynek bizottsága fővárosunk sportkedvelő uraiból van összeállítva február 3-án fogják megtartani.

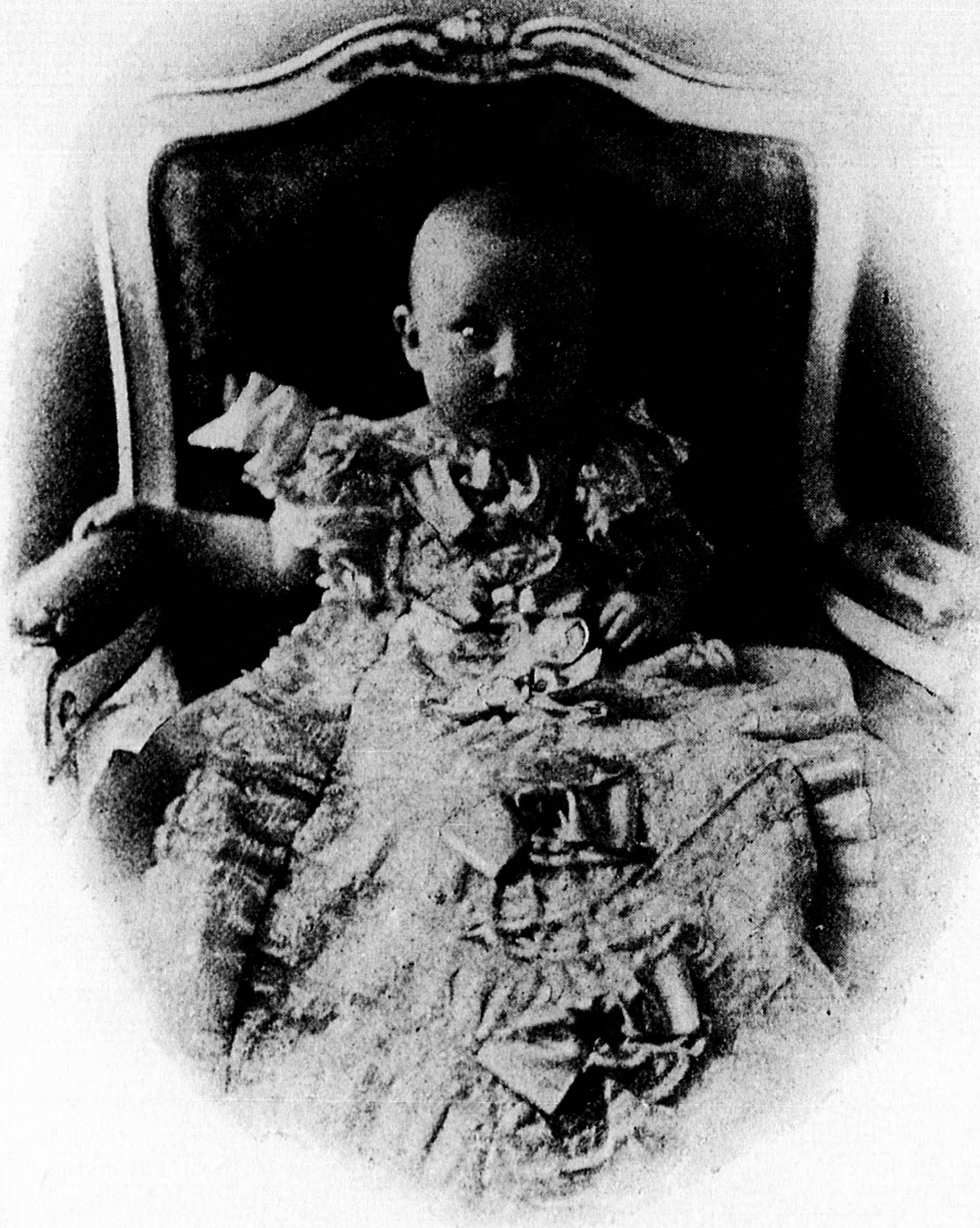
Erdődi Pálffy Endre grófot a király fölmentette a trónörökösnével viselt főudvarmesteri állásától s egyszermind a magyar testőrséghez főhadnagygyá nevezte ki.

Eljegyzés. Chotek Bohusláv gróf brüsszeli osztrák-magyar követ leányát Mária grófkisasszonyt eljegyezte Nostitz Henrik gróf.

Halálozás. Stockau Frigyes gróf, Esterházy Mór gróf ipja, ki oly szívesen és gyakran tartózkodott a magyar arisztokrácia körében, Napagelban elhunyt.

## POLITIKA.

Az országbirói szék s a főrendiház elnöksége, mely Mailáth György halálával megüresedett, s a melytől a kuria elnökségét egy legujabban hozott törvény választotta el, Sennyey Pál bárónak ki nevezésével töltetett be.



ERZSÉBET FŐHERCEGNŐ.

A képviselőházban a költségvetés általános tárgyalása e hó 5-én ért véget, a részletes tárgyalás pedig még folyton tart. A költségvetési vitáról általában elmondhatjuk, hogy az parlamenti s in-vozalon állott; magasabb szempont dominált, érdekes társadalmi problémákat fejtegettek s pénzügyi helyzetünket minden oldalról szakavatottan bírálták. Bebizonyult az is, hogy parlamentünk új emberei közt több jó szónok s alapos, komoly tehetség van. A részletes tárgyalásnál különösen a belügyminiszterium költségvetése adott nagyobb vitára alkalmat, melyet az ellenzék nagy hévvel támadott meg.

A főrendiház reformjáról szóló törvényjavaslat előzetes tárgyalására kiküldött bizottság jelentését Tisza Lajos gróf, mint a bizottság elnöke, a képviselőháznak benyújtotta.

Az osztrák budget. Dunajewsky osztrák pénzügyminiszter előterjesztése szerint a lajthán-tuli országok jövő évi költségvetésében a bevétel 489

millióra, a kiadás pedig 504 millióra van előirányozva; a deficit tehát 15 millió forint. Ez a budget a tavalyihoz képest nagy javulást mutat.

## EGYHÁZ.

A Vatikán és Spanyolország közti eddigi feszült viszony véget ért. A spanyol kormány egy legujabb keltű jegyzékében kijelentette, hogy a pápa legesekélyebb jogát is tiszteletben fogja tartani s belátja, hogy a politikai tényezők jelentékeny része mindig kedvezően tekintette a pápa világi hatalmát. Végül a miniszter azoknak az érzelmeknek adott kifejezést, melyekkel a pápa függéflensége iránt viseltetik, mely az egész világra nézve szük-séges. A vatikán kijelenté, hogy e felvilágosítások teljesen kielégítik.

Haynald Lajos bibornok-érsekünk nemcsak itthon teljesíti főpapi kötelességét, hanem kiterjesztve figyelmét a katolikus egyház minden viszonyaira, tettel s szavainak nyomatékával védi az egyház érdekeit. Legutóbb egy ünnepeles tiltakozó levelet intézett Simeoni bibornokhoz, melyben az olasz kormányának a „Propagandára“ is kiterjesztett kobzási maniáját elítéli s erélyes akcióra szólítja fel a főpapat.

A róm. kath. szerzetesrendek és egyházi főhatóságok az elmúlt 1883-ki iskolai tanévben 23 főgymnasiumot és 19 gymnasiumot, összesen 42 középiskolát tartottak fenn, a tanulmányi alapok pedig 13 főgymnasiumot és 5 gymnasiumot. Római katolikus középiskolai tanuló 17,037 volt.

A kassai káptalanhoz Dessewffy Sándor sárospataki plébános és Págoós Ferencz theologiai tanár valóságos kanonokká, Hajtniger János soltszéki és Liszkay forrói plébános pedig czimzetes kanonokká neveztetek ki.

Halálozások. Dr. Pollák János pécsi székesegyházi főesperes kanonok, kertzi czimzetes apát, életének 61-ik évében Pécsen elhunyt. A boldogult nemcsak tevékeny működéseivel tette nevét emlékezetessé, hanem nagylelkű hagyományai által is. Így, a Szent László társulatnak s a magyar színházi egyesületnek egyenként 5000 forintot hagyott, Pécs városának szegények házául egy 50,000 frt értékű épületet. — Temetése nagy részvétellel ment végbe, az egyházi szertartást Dulanszky püspök végezte.

Seyler Károly ismert egyházi zeneköltő s az esztergomi főszékesegyház buzgó karnagya jobb létre szenderült. Az elhunyt harminczöt nagyszabású miséjein kívül számos egyházi zenekölteményt írt, melyek hazánkban épúgy, mint külföldön elvannak terjedve. Ritka termékenység, kiváló tehetség s mély vallásosság jellemzi negyven esztendő esztergomi pályáját.

## HADSEREG.

A katonatiszti becsületbiróságok eljárására vonatkozó szabályzat a közös hadseregben újévkor lép életbe. A becsületbiróságok hatáskörébe valók mindama cselekmények és mulasztások, melyek a büntető törvény szerint nem tartoznak fenyítő eljárás alá, de annyira sértik a tisztikar becsületét, hogy fölmerül az a kérdés, hogy vajjon az illető viselheti-e tovább tiszti rangját. A becsületbiróság az új szabályzat értelmében háromféle határozatot

hozhat: felmentheti a vádlottat, kimondhatja a vét-kességet, a mely a katonai rang elvesztését vonja maga után, s végre kijelentheti, hogy a vádlott ellenére cselekedett ugyan a katonatiszti becsületnek, de nem oly mértékben, hogy meg kellene őt fosztani rangjától. A kit ez utóbbi határozat sujt, annak minősítési lajstromába beiktatják ez ítéletet. A becsületbíróóság kilencz tagból áll.

A tábori tüzérséget illető új organizáció m llett a tüzérség törzsére vonatkozólag is némely lényeges reformok lépnek éle be. — A tábori vartüzérség osztályai minden hadtest-kerületben egy-egy tüzérségi dandár-parancsnokságnak lesznek alárendelve. — Ausztria-Magyarország kilencz fontosabb várában (házánkban Komárom és Gyulafehérvár) 4 ezredes, 4 alezredes és 2 őrnagy lesz rendszerezítve önálló tüzérségi igazgató gyanánt. — Az új organizáció számos előléptetést von maga után, a mi azonban csak a jövő év áprilisi havában fog megtörténni.

Az erdélyi részeken közelebb erősítési munkálatokat vesznek folyamatba. És pedig félig állandó megerősítés tervezetik Deésen, Marosvásárhelyen és Segesvárott, mindenik 15.000 ember befogadására.

A Tegetthof szobor terve Bécsben nemsokára meg fog valósulni. A szoborbizottság a napokban megalakult, élén Sterneck báróval s a szobor helyül a Pratersternt tüzte ki.

Előléptetések a közöshadseregben. Kinevezettek Móraus Antal ezredes a 19. gyalogdandár parancsnokává; Dorner Raimund ezredes a 4. gyalogezred parancsnokává; Vohlstein Gyula őrnagy a 15. vadászszázalaj parancsnokává és Díttrich Gusztáv a 26. gyalogezred parancsnokává; Gabor Antal ezredes nyugalomba helyeztetett s helyébe Mecséry Imre báró neveztetett ki a 6. huszárezred parancsnokává.

Kitüntetés. Benko J. báró corvett kapitány katonai érdemei elismerésül ő felségétől a 3. osztályu vaskorona-rendet nyerte.

Halálozás. Pichler József sorhajókapitány a tenz. erészeti akadémia igazgatója e hó 2-án Fiumében elhunyt. — *Kistáposi Juhász Kálmán*, a 63. honvédszázalaj egyik századának parancsnoka, e hó 10-én öngyilkosság által vetett véget életének.

## NEMZETI KASZINO.

A kaszinó terméi az elmúlt napokban szép látogatottságnak örvendtek. Főuraink közül, a kiket csak gyöngékedésük nem kényszerít arra, hogy Meran vagy Arco enyhe éghajlata alatt töltsék a telet, mind megfordulnak most fővárosunkban a hangversenyek, színházak s a legkülönfélébb élvezetek mai saisonjában. A kaszinó falai közt találkoznak a főuri Nimródok, hogy vendégeket s társakat szerezzenek magoknak egy-egy érdekesnek ígérkező vadászathoz, mert most ez a nemes sport dominál nemesak künn a szabadban, hanem a társalgó vidám urainak is ez szolgáltatja a legérdekesebb témákat.

És most fussunk végig e termeken, hogy elmondhassuk az elmúlt napok eseményeit, mozzanatait.

\* \* \*

Magas vendége volt e hó 9-én a hatvani utcai palotának. Rudolf trónörökös ő fensége, ki egynapi tartózkodásra lejött Bécsből fővárosunkba, a kiállítási építkezések megszemlélése után a kaszinóba hajtatott, hol Károlyi Pista, Andrássy Gyula és Teleki Samu grófok fogadták őt. Ő fensége élénken s hosszan társalkodott az urakkal, kérdezősködve a kaszinó viszonyairól és a folyó főuri vadászatról. Egy földszinti étteremben finoman összeállított dejeuner várt ő fenségére, melyhez a trónörökös az őt fogadó grófokat is meghívta. Szívélyes bucsuzás-

sal ért véget ő fenségének két óra hosszáig tartó látogatása, s azzal a reménnyel, hogy a trónörökös párnak fővárosunkba költözésekor, mely még e hó végén bekövetkezik, kaszinónk ismét falai közt fogja üdvözölhetni magas vendégét.

\* \* \*

A Stubenrauch Arthur lovag által tervezett abessíniai vadászati kirándulás élénk viszhangot keltett a magyar sportsmannek közt is, s ha csak a téli saison kiváló élvezetei nem gyakorolnak itten nagyobb vonzerőt, ugy a kaszinó tagja közül többen fognak vállalkozni erre az érdekes kalandokkal kecségetető kirándulásra, melyet fentebb mi is ismertettünk közelebből. Nehányan azonban már határozottan megígérték a lovagnak részvételüket s a jövő hó első napjaiban már el is utaznak Triesztbe, a társaság találkozó helyére.

\* \* \*

Esterházy gróf az atletikai klub elnöke buzgó agitációt indított meg a kaszinóban az iránt, hogy a kaszinó sportsmannjei felhasználva külföldi összeköttetéseiket minél több külföldi főurat nyerjenek meg az atletikai klub jövő évi nemzetközi versenyein való részvételre s ennek meglátogatására, mely összeesvén az országos kiállítás idejével, ez utóbira is kedvező hatást fogna gyakorolni.

\* \* \*

Végül álljon itt egy kis politika is. Az elmúlt napokban az a hír terjedt el, hogy Andrássy Gyula gróf és néhány főuri barátja a kaszinóban érintkezett Szilágyi Dezsővel a felsőházi reform ügyében, s elfogadta ez utóbbinak javaslatait arra nézve, hogy az új felsőház egy része választott tagokból álljon. Erre a hírre nézve kijelentjük, hogy ez így elmondva valótlan. Tény az, hogy főuraink közt erős mozgalom indult meg a kormány javaslata ellenében, de semmi esetre sem a választás elvének érdekében. Majd Philippinél fogják csak meglátni, mily erőlyes volt a csendes, zaj nélküli működés.

## ORSZÁGOS KASZINÓ.

Az országos kaszinó társalkodójában nagyobbára politikai eszmecseréket hallottunk, s különösen a költségvetési vita volt az, mely körül a kaszinó tagjai, kiknek egy tekintélyes része országgyűlési képviselő, nézeteiket hangoztatták. De nem maradtak figyelmen kívül a társadalmi élet fontosabb mozzanatai sem.

\* \* \*

Az iparművészeti társulat, mely a fáradhatlan Trefort miniszter kezdeményezésére már ideiglenesen meg is alakult, az országos kaszinó tagjaiban számos résztvevőre talált. Elnökük Zichy Jenő gróf buzgólkodására számosan iratkoztak be az ő ivén alapító tagokul 100 frttal, s egyszersmind elhatározták, hogy a kaszinó új berendezésénél a hazai művészi ipar pártolására nagy súlyt fognak fektetni. Az őszi műtárlat képei közül a kaszinó is fog vásárolni egy-kettőt.

\* \* \*

Kedélyes lakomára gyűltek össze a kaszinó tagjai a legutóbbi szombaton. Visontai Kovács László, a képviselőház háznagya, ugyanis saját költségén lefektette Deák Ferencz életnagyságu arcképét, melyet a kaszinó egyik legszebb termében helyeztek el. A kaszinó tagjai köszönetüknek kifejezést akarván adni, a derék adományozó tiszteletére lakomát adtak, melyen nem hiányoztak sem a jó kedv, sem a felköszöntések.

## NÓVILÁG.

### A női szertornázás.

(Kloss után.)

A női test kifejlődésének és harmonikus tökélyének céljára nem elegendő a szabad tornázás maga, kivált az érettebb korokban a szertornázás válik szükséggé. Kérdés már most, hogy a női tornázásnál mily szergyakorlatokat vegyünk fel?

A torna-gyakorlat általában a legkülönbözőbb tornaszereket, — mint a függő-, támasz- és ugrószereket kívánja, a női gyakorlatok azonban csak szűk körben mozognak.

Vajjon a korlát-gyakorlatok a női gyakorlatok lényeges alkotó részét képeznek-e?

Helyesen mondták, hogy a korlát inkább férfitornaszere. Szerkezete inkább a férfi test fejlődésére hat jótékonyan. A korlát ugyanis a mellkas szélesbülésére, erősbülésére hat leginkább s a női mellkas, mely szervezeténél fogva kisebb és fejletlenebb, mint a férfié, a természettől nem oly nagy fejlődésre van teremtve. A széles váll s a széles mellkas nem a női-nem tulajdonai közé tartoznak.

A korlát tehát nem képezheti alapját a női szertornázásnak, bár némely egyszerűbb gyakorlatok teljességgel nincsenek kizárva a női tornázás köréből.

Kérdés mostan, vajjon a nyújtón való gyakorlatok képezhetik-e a női nem tornázásának főgyakorlatait?

A nyújtó tudva'evőleg az a tornaszere, mely a legtöbb mozgást, lebegést, nyújtást kívánja s az emberi testnek majd minden kis izét mozgásba hozza. A legnehezebb situatók, legbonyolultabb helyzetek a nyújtón vannak. A női test szervezete nem olyan, hogy egészsége hátrányok nélkül ily gyakorlatokat elbíron.

A nyújtó tehát nem képezheti tehát főgyakorló szerét a női tornázásnak, bár egyes könnyebb függő és lebegő gyakorlatok meg vannak engedve a női nemnek is.

Vajjon a bak-ugrás és voltigálás női gyakorlatok volnának-e? Oly kérdések, melyeket tulajdonképpen nem szabadna fel se tenni; ha ugyan már előbb nem követték volna el a hibát, ezeket is a női gyakorlatok közé felvéve.

Mind az ezeknél megkivántató táv- és magas ugrások olyanok, hogy nem a női torna keretébe tartoznak. S ha látunk is nyilvános előadásoknál, ezirkuszokban nők által ily gyakorlatokat véghez vinni, ez legkevésbé sem szolgálhat nekünk mintaképül. Azok a ezirkusz-gyakorlatok több ethikai és hygieniai korlátot lépnek át s így nevelőintézetekben bizonyára nem követhetők.

Az elősorolt példák, ugy hiszszük, elegendők arra, hogy megmutassák, mily gyakorlatok zárandók ki a női torna köréből. A mi a női test szervezetével, alkatával ellenkezik, az nem tartozhatik a női torna keretébe.

A női testnek leginkább megfelelnek az oly gyakorlatok, mint a körfutás, hinta-gyűrű, a függő és támaszkodó hinta, a rudak, függőlyes és ferde létrák, pálcák, falábak stb. E szerek elég alkalmat nyújtanak a női tornát tökéletessé alakítani. A tavitónak legjohban kell tudnia, mikor és mily terjedelemben alkalmazza az ily gyakorlatokat. Oly gyakorlatok például, melyek támaszkodásnál és függésnél a leány testének egész erejét igénybe veszik, csak a haladásnak egy bizonyos fokánál, a gymnastikai kiképzés bizonyos tökélyénél alkalmazhatók. A csontváz gyenge szervezete nehezebb támaszkodó gyakorlatoknál könnyen egyes csontok kifeszamodását vonhatnak maguk után. Hisz férfiaknál is látjuk, hogy az olyanok, kik a harmonikus fejlődés mellőzésével, kizárólag a korlát

gyakorlatokat üzik, többnyire idomtalan külsejűek, leginkább pedig nyomott vállúak. Hát a női nemnél mily nagyszámu bajokat teremne az ily egyoldalú tornázás!

Dr. Aumon is ezt akarja jelezni, mikor így szól: „Lányok tornázásánál az oly gyakorlatokat használják inkább, melyek a testet növésében, karesuságában fejlesztik s nem azokat, melyek a testet zömökebbé, nyomottabbá teszik.“

A gyakorlatoknak a női nemnél megkívántató eme különfélesége bizonyára a női test ama jelenségére vonatkozik, hogy az esetben az ét- s a tejszervek nagyobb fejlődése jön létre. A női gymnastika törekvéseinek e szerint oda kellene irányulniok, hogy általuk az emésztés s a vérkészítés, általában az egész tápláló és alakító processzus elősegítve legyen. (Herkules.)

Egy párisi nő tette tartja izgatottságban nemcsak a francia fővárost, hanem egész Európa újságolvasó közönségét. Ez Clovis Hugues asszony esete, ki lelőtte rágalmozóját, Morin ügynököt. Ez az ember pénzszerzési célból oly kompromittáló dolgokat fogott Clovis asszonyra, hogy az ártatlan nő kitéve magát a nyilvánosság előtti meghuzoltatásnak, kénytelen volt őt a törvényszéknél bevádolni. De az ügynek csak nem akart vége lenni, Morin ügyesen felhasználta mindazon fogásokat, melyek a per meghosszabbítására alkalmasak voltak, s e mellett folytatta aljas hireinek terjesztését. Midőn a legutóbbi tárgyalás véget ért, s a felek az igazságügyi palotából távoztak, a sokat szenvedett nő, elkésérítve az igazságszolgáltatás lassúsága által, pisztolyt von elő s lelövi a rágalmozót. — Clovisné asszony vizsgálati fogásában van, hova számtalan üdvözlő irat s levél érkezik hozzá mint

a női becsület erélyes bosszulójához, Morin pedig több napi kínos halálküzdelem után sebeiben meghalt. Általános a vélemény, hogy a szerencétlen nőt az esküdtszék fel fogja menteni.

Pignatelli Gaetana hercegnő, ki rokonaival meghasonlásba jöve azzal akarta magát megbosszulni rajtok, hogy beállott chansonette-énekesnőnek s ki ily minőségben Párisban nagy szenzációt keltett, eljött fővárosunkba vendégszerepelni. — Ha oly szabad gondolkozásu e hölgy, hogy ezt a demokratikus pályát választotta magának, ugy kár volt hercegi czimerét is magával vinnie s felléptekor czimeres paizst akasztani oldalára, mert ez egy café chantant deszkáin a reklám mellett szánalmat is idéz elő.

A női szépségek párisi kiállítását kétséssé teszi az a kis pörpatvar, mely a szépek táborában kitört. Egyes birákat nem akarnak elfogadni, másfelől pedig azt kívánják, hogy a versenyzők mind egyformán öltözzenek: nyakig érő fehér ruhába hollandi köténnyel. — Természetesen a kevésbbé vagyonos hölgyek tartanak attól, hogy fényes öltözékeikkel hátra szorítják őket a gazdagok. Ugy látszik, hogy a bírálóknak sok bajuk lesz még

ezenfelül is, s a vállalkozók már a kiállítás előtt megbánták tervöket.

## IRODALOM.

Az osztrák-magyar monarchia irásban és képekben czimü nagy mű magyar részének tervezetét a trónörökös ő fensége elnöklete alatt tartott szerkesztő-bizottsági ülésen végleg megállapították. A mű első kötete a történelmi részt és az Alföld leírását fogja tartalmazni; a második kötet a dunántúli megyéknek és Magyarország északnyugati részének leírását; a harmadik kötet Magyarország északkeleti részeit, a Kárpátokat és Biharmegyét, továbbá Erdélyt és a Maros és Duna közti vidék egy részét; a negyedik kötet Horvát- és Szlavonországot, Fiumét és Budapest fővárost. Az első kötet részére a munkát minden egyes munkatárs számára ezuttal ki is jelölték. A trónörökös külön erre az ülésre jött le Bécsből fővárosunkba.

A magyar Don Juan első hat éneke megjelent. Lord Byron e genialis regényét Ábrányi Emil for-

mindjárt három magyar történeti felelevenített darab. Az ujév első hónapjában Somló Sándor pályanyertes színműve „Az első szerelem“ kerül színre.

A népszínházba az elmúlt napokban a „Gerolsteini nagyhercegnő“ vonzotta a közönséget, jobban mondva Pálmai Ilka élénk játéka. A legújabb újdonság „Meluzina a szép hableány“ e hó 14-én került színre. A tizenkét képből álló ének, táncz és festői csoportozatokban gazdag látványosságot az igazgatóság fényes jelmezekkel és díszletekkel látta el.

A várszínházban a németből fordított „Sabin nők elrablása“ és „Eleven ördög“ czimü operettek előadásai köcsönöztek a játéknak érdekét. A várszínház száz éves fennállásának évfordulóját Felleki díszelőadásal szándékozik megünnepelni, mely alkalomra Váraði Antal ír prologot.

A magyar színészegyesület tizenegyedik közgyűlését decz. 10-én nyitották meg. Az igazgatótanács részletes jelentést terjesztett elő, mely szerint az egyesületnek összesen 164 tagja van s nyugdíjtökéje 59.000 forintból áll.

Dumas új darabja „Denise“ január elején fog színre kerülni a Comédie-Française-ban. A párisi lapok már eddig is sokat irtak a nagy költő ez újabb művéről, a mely iránydarabnak nevezhető.

Patti Adelina operanékesnői működésének 25 éves fordulóját New-Yorkban fényesen ülték meg ugy az ottani operatagjai, mint a nagy közönség.

## ZENE.

Liszt Ferencz 9-én este utazott el Rómába, honnan csak januárban tér vissza hozzánk. Az ősz mestert itt tartózkodásának utolsó napjaiban meglátogatta Mária Valéria főhercegnő és Amália bajor hercegnő, kiknek néhány darabját játszotta el. A magas vendégek megköszönve a kiváló élvezetet, azon óhajukat fejezték ki, hogy albumokba jegyezzen be a mester néhány sort e látogatás emlékére, mit a mester készséggel teljesített.

A filharmonikusok második hangversenyüket december 3-án tartották Barcewitz Szaniszló hegedűművész közreműködésével, ki ritka technikai kézünltségéről tett bizonyosságot. A ház ez alkalommal is ugy, mint először, az utolsó helyig megtelt kiválóan díszes közönséggel.

Mendelsohn «Palus» oratoriumát adta elő e hó 10-ki hangversenyében a budapesti zenekedvelők egyesülete, s e rég hallott klasszikus mű meghallgatására a főváros legválogatottabb közönsége gyűlt egybe. A magánrészleteket Ney az operaház tagja énekelte szép hatással.

Zichy Géza gróf fényes sikerű hangversenyeket ad Németországban. A német lapok nemcsak remek játékát dicsérik, hanem magasztalólag szólnak a művész ama nemes emberbaráti szeretetéről, hogy hangversenyeinek jövedelmét mind jótékony cselekedetekre ajánlja fel.

Hubay Jenő hazánkfia nagy diadalt aratott a



LISZT FERENCZ BAYREUTHBAN.

ditotta magyarra szép, gördülékeny versekben, a mi elism rést érdemel, tekintve az eredetinek nehézségeit.

## SZÍNHÁZ.

Az operaházban az elmúlt két hétben Troubadour és Ördög Róbert kerültek színre, mint oly dalművek, melyeket az új operaházban még nem adtak elő. Az előbbinek czimszerepét Hajós énekelte a szokottnál nagyobb sikerrel, mellette Turola k. a. kitűnően alakított Leonorája igyekezett az előadást a legjobbak közé emelni. Ördög Róbertben Risley Lelia tiszta szabatos éneke mellett a magyar nyelvben való örvendetes haladásáról tett tanúságot.

A nemzeti színházban Jókainak „Arany ember“-ét, hasonczimü regényéből dramatizált darabját, e hó 3-án adták először igen szép színpadi sikerrel s azóta többször ugyanily eredményyel. — A nemzeti színház e téli programját nagyobb részt eredeti színdarabok fogják kitölteni. A legközelebbi újdonság ugyan — Severo Torelli Coppétől decz. 17-én — idegen termék lesz, de utána

brüsszeli egyetem jubileuma alkalmából rendezett hangversenyen „Csárda-jelenetek“ című darabjával, melyet a belga királynénak ajánlott.

### MŰVÉSZET.

Az őszi kiállítás pályadíjainak odaitélésére kiküldött bizottság a társulat által kitűzött 200 aranyból álló művészi nagydíjat Zala György szobrásznak a «Mária és Magroha» című szoborcsoportozat szerzőjének ítélte oda; Tárkányi Béla apátkanonok által kitűzött 500 frtos egyházfestészeti díjjal a bizottság Aggházy Gyulát „Házasságtörő nő“ című olajsztívképet szerzőjét tüntette ki, a Ráth-féle 300 frtos díjat pedig Tölgyessy Arthurnak ítélte oda „Az est“ cím alatt kiállított tájfestményéért. Végül a Munkácsy Mihály által másodizben kitűzött 6000 frankos ösztöndíjra a bizottság a következő három művet jelölte ki: „Ebed után“ Temple Jánostól, „Beiratás“ Szobonya Mihálytól és „Czilinderpróba“ Bihari Sándortól. E három festményt a pályanyertesnek kiválasztása végett Munkácsyhoz Párisba fogják küldeni. Az őszi tárlatot december 15-én zárják be.

Zichy Mihály festőművész állandóan Szentpéterváron lakik, mint az orosz czár udvari festője. Legközelebb a szkjeruveczei három császártalálkozás kimagas ó mozzanatait örökíti meg, melyekhez a helyszínén vette fel a vázlatokat. E nagyérdékű festmények részint a czári palota teremt, részint a szentpétervári udvari képtárt fogják díszíteni.

Feszty Árpád festőművészünk Teleki Sándor grófhoz Koltóra utazott, hogy ott studiumokat tegyen az országos kiállításra készitendő művéhez.

Verescsagin Vazul a hirneves orosz festő Párisban most dolgozik azon kép-cyklus befejezésén,

a melyet 1886. év elején műcsarnokunkban ki fog állítani. Miut az orsz. képzőművészeti társulathoz intézett levelében írja, e festményei utazásai benyomásait ábrázolják s nagyrészt Palesztinából vannak merítve.

### Képeinkhez.

#### Ujfalviék utazása Páristól Szamarkandig.

Kelet felé kezd fordulni a tudósok és politikusok figyelme. Sok ott még a felkutatni, megismertetni s értékesíteni való. Innen, hogy napjainkban a keletről szóló utazási leírások mind nagyobb érdeklődést keltenek.

Ujfalvy Károly hazánkfia a francia kormány megbízásából 1876-ban indult el Párisból hogy az utat Szamarkandig megtegyje s ethnografiai és antropologiai kutatásokat eszközöljön. Bájos neje, kinek kifejezésteljes arcát képtünk híven ábrázolja kísérte őt hosszú útjában s ő írta meg ezt az érdekes utat a tárgyhoz méltó gondtal, szellemes modorban egy 700 lapra terjedő vaskos kötetben gyönyörű rajzokkal illusztrálva.

Legérdekesebbé ott válik az utazás, midőn elhagyva Orosz és Finn országokat bejutnak a kirgiz sivatagokba, mikor leírják a tömörkedéssel járó utazást; karavánokat, átvonuló orosz csapatokat. Ebből a részletből mutatunk be olvasóinknak egy-két sikerült rajzot.

Szamarkandon már bizonyos kultura látszik, szemben a többi ázsiai városokkal, a

mi az oroszok befolyásának köszönhető. Különösen szép Ujfalviné művének az a része mely ennek a mongol ősvárosnak leírásával foglalkozik. Idáig tartott a hosszú ut, amelyből ennyit elmondani olvasóinknak érdemesnek találtunk. Ez a kiváló érdekű munka kiadónak, Révai testvéreknek váci utcaizai gazdagon felszerelt tüzletében kapható.

Zala György tehetséges szobrászunknak a «Mária és Magdolna» című szoborcsoportozatát mutatjuk be sikerült képünkben. Legszebb jutalmát akkor vette el e bíráló mű szerzője, midőn az őszi kiállítás kiváló bizottsága e hó 3-án a képzőművészeti társulat nagy díjával tüntette ki.

#### Liszt Ferencz Bayreuthban.

Az őszi mester évenként ellátogat Bayreuthba, a hol vejenek, Wagner Rikárdnak szerzeményeit szokták ilyen alkalmakkor előadni.

Képtünk egy ily látogatását ábrázolja egy szűkebb körű csoportban, abban a jelenetben, midőn a nagy mester a zongoránál ülve játszik. A kép alakjainak arcizai kifejezik azt a hatást, melyet a páratlan művész játékával kelteni szokott. A környezet minden tagja az ünnepélyes pillanat behatása alatt van, figyelve minden elpendülő hangra. A csoportban ott ül Wagner Rikárd is, kezében nyitott könyvvel.

Kiadótulajdonos: Gr. Kreith Béla.

## A magyar intelligenzia tagjaihoz!

A Szemlé-t kizárólag a legelőkelőbb magyar uri osztály, szóval a szellemi, születési és vagyoni arisztokráczia számára szerkesztjük.

Társadalmi és irodalmi közleményeink érdekességét azzal növeljük, hogy mindeme, valamint sport közleményeinket is a legelőkelőbb osztály tagjainak tollából adjuk.

Gazdasági rovatunkban pedig kizárólag olyan közleményeket, nagyobb szabásu vállalat-terveket, eszméket és hasznos apróbb ismertetésekét adunk, melyek a nagybirtokosokat érdekelhetik.

Általános szemle című rovatunkban iparkodunk ugyancsak kizárólag a legelőkelőbb uri közönséget érdeklő eseményeket közölni. Szóval elkövetünk mindent arra, hogy a Szemle időszerű érdekes dolgokat közöljön, és hogy e lap ne legyen fölösleges, hanem nagy hézagot pótló olvasmány.

A Szemle a nemzeti önállóság, az ősi erkölcsök, a hazafiai erények előmozdításának hirdetője kíván lenni. E célok elérhetésének előmozdítását az igen tisztelt olvasók intelligensebb részétől várjuk, fölkérjük tehát a hazafiasan gondolkodó előkelőbb közönséget, hogy lapunkat s e törekvéseinket támogassák.

A mai szám megjelenéséig irtak a Szemlébe:

Alapi Salamon Tódor, — Balázs Sándor, — Barcsay J., — Bárczay N., — Beniczky Gy., — gróf Bethlen N., — Buda Ádám, — Chernel István, — főt. Dvorzsák János, — gróf Eszterházy Pál, — Dr. Farkas Mihály, — Hanvay Zoltán, — Kállay A., — báró Kemény Béla, — Kende Zsigmond, — Dr. Koroda Pál, gróf Kreith Béla (főszerkesztő), — Lakatos Károly, — gróf Majláth K., — gróf Migazzy Vilmos, — Majthényi L., — Mikszáth Kálmán, — báró Nyáry Gyula, — Orczy Gyula, — Forzsolts Kálmán, — dr. Frém József, — Reviczky Gyula, — Szentiványi E., — l. if. gróf Teleki Sándor, — Vajda János, — ifj. báró Vay Miklós, — gróf Vay A., — gróf Zay Miklós, — gróf Zichy Imre stb. stb.

A Szemlében nagy súlyt fektetünk **Nővilág** című rovatunkra, melyben nemcsak divat, mulatság stb., de hölgyeinket érdeklő más dolgokat is fogunk közölni. Reméljük, hogy országunk legelőkelőbb hölgyközönsége is megteendő egyet-mást lapunk terjesztése körül.